

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 2

ЛЮТЯ

1949

БІБЛІОТЕКА
ТЕНІНА

БЕЛАРУСКАЯ ЗАСТОЛЬНАЯ

Словы М. Гамолкі

Музыка М. Шнейдэрмана.

Moderato (♩ = 84)

Бурлівая радасць гамоніць
У нашым шчаслівым краю.
Сабраліся разам мы сёння,
Каб родную ўславіць зямлю.

Дык гучна, аркестры, іграйце!
Звіні, залатая струна!
Бакалы паўней налівайце,
Іх вып'ем адразу да дна.

Каб вечна цвілі ў Беларусі
Сады каля вёсак і рэк.
Каб болей у горы і скрусе
Ніколі не быў чалавек.

Мы вып'ем, злучыўшы стаканы,
За рускі вялікі народ.

З ім кроўнаю дружбай з'яднаны,
Не знаём нідзе перашкод.

Мы вып'ем, каб моцна заўсёды
На свеце спакой быў і мір.
Каб дыхалі вольна народы,
Прастор быў навокал і шыр.

Мы вып'ем за слаўнае імя
Таго, хто наперад вядзе.
Хто сонца даў нашай радзіме
І шчасце мільёнам людзей.

За Сталіна роднага ўзнімем
Бакалы, паўнюткі віна,
Каб фарбамі век маладымі
Цвіла ў Беларусі вясна.

СЛАВА ГЕРАІЧНАЙ СОВЕЦКАЙ АРМІІ

23 лютага савецкі народ адзначае слаўны юбілей
доблеснай Савецкай Арміі. 31 год назад кому-
ністычная партыя і яе вялікія правадыры
Ленін і Сталін стварылі Чырвоную Армію.

У пачатку 1918 года нямецкія захопнікі
кінуты на Расію валізныя ўзброеныя сілы, ставячы мэ-
тай звергнуць савецкую ўладу і ператварыць нашу
краіну ў нямецкую калонію. У той грозны час па ўсёй
краіне разлаўся заклік Вадзіміра Ільіча Леніна:
«Сопыялістычная айчына ў небяспецы!». Працоўныя
нашай Радзімы ўзяліся за зброю. Рабочыя проста з
цэхаў ішлі на фронт. Кожны баец рапуча абараняў со-
вецкую Радзіму да апошняй кроплі крыві.

23 лютага 1918 года баявыя атрады Арміі рэволю-
цыйнага народа пад Нарвай і Псковам разграмілі ня-
мецкія полчышчы і спынілі іх наступленне на Петра-
град. Гэты дзень стаў днём нараджэння Чырвонай Арміі.

На шматлікіх франтах грамадзянскай вайны, у
бараньбе з імперыялістычнымі драпежнікамі і белагвар-
дзейскай поганню Чырвоная Армія пакрыла сябе неўвядальнай
славай, паказала выключны масавы гераізм і
перамагла ворага.

У студзені 1924 г. таварыш Сталін даў клятву ля
гроба Вадзіміра Ільіча Леніна не шкадаваць сіл для
таго, каб умацоўваць Чырвоную Армію і Ваенна-Марскі
Флот. І гэтая клятва ператворана ў жыццё. Савецкая
Армія стала самай магутнай арміяй у свеце. Савецкі
народ ніколі не забываў аб ваеннай небяспецы для
нашай краіны і аснашчаў сваю армію самай перадавой
тэхнікай.

Савецкая Армія ў корані адрозніваецца ад усіх армій
свету. Арміі капіталістычных дзяржаў абараняюць ін-
тарэсы буржуазіі, панаванне эксплуатацыйнага класа.
Буржуазныя дзяржавы выкарыстоўваюць армію для абрабавання
і заняволення слабых народаў, для падаўлення рэволю-
цыйнай барацьбы працоўных. Савецкая Армія абараняе
мірную працу і шчасце савецкіх людзей, у гэтым яе сіла
і магутнасць.

«Ніколі не перамогуць таго народа, — пісаў
В. І. Ленін, — у якім рабочыя і сяляне ў большасці сваёй
даведаліся, атчулі і ўбачылі, што яны адстойваюць
сваю, Савецкую ўладу — уладу працоўных, што адстой-
ваюць тую справу, перамога якой ім і іх дзецям забя-
спечыць магчымасць карыстання ўсімi багаццямi куль-
туры, усімi стварэннямі чалавечай працы». Гэтыя
словы Вадзіміра Ільіча з асобай сілай пацвердзіліся ў
галы Вялікай Айчыннай вайны, калі ўвесь народ, ад
мала да вяліка, узняўся на абарону сваёй Айчыны.

Слава баявых подзвігаў Савецкай Арміі ў Вялікай
Айчыннай вайне ніколі не памеркне. З пакалення ў па-
каленне будучы перадавацца апавяданні аб бяспрыклад-
ным гераізме нашых байцоў і афіцэраў, аб іх адвазе і
баявым майстэрстве, аб пагаржанні смерцю ў імя пера-
могі. Савецкі народ паслаў на фронт сваіх лепшых
сыноў і дачок. Фронт і тыл жылі адзінаю думкай,
аднымі справамі. Па закліку камуністычнай партыі і

мудрага правадыра Сталіна ўсё было накіравана на
дасягненне перамогі.

Савецкая Армія пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна
не толькі выгнала захопнікаў з нашай краіны, але вы-
ратавала свет ад фашыскай чумы. Працоўныя Поль-
шчы, Венгрыі, Балгарыі, Румыніі, Югаславіі і іншых
еўрапейскіх краін з глыбокай удзячнасцю гавораць аб
воінах Савецкай Арміі, якія прынеслі ім вызваленне ад
нямецкіх акупантаў. Усе свабодалюбівыя народы свету
назваюць Савецкую Армію арміяй-вызваліцельнай.

У гады Айчыннай вайны з асабліваю сілай выявіліся
гераічныя рысы савецкіх жанчын. Не толькі на фабры-
ках і ў калгасах, але і на полі бойкі нашы жанчыны
паказалі цэламу свету сілу савецкага патрыятызма.
Гавораць аб Зоі Касмадзем'янскай, М. І. Калін'н пісаў,
што яна «ўзнялася на вышэйшую ступень патрыятызма
і маральнай велічы. Яна як-бы ўвабрала ў сябе ўсе
лепшыя пачуцці, выпрацаваныя нашым народам». Гэтыя
словы адносяцца да сотняў тысяч савецкіх жан-
чын і дзяўчат — удзельніц Айчыннай вайны, франта-
вікоў і слаўных партызанак.

Радзіма высока ацаніла іх ползвігі ў вайне з фашыс-
цкімі захопнікамі. Больш 120 тысяч жанчын узнагаро-
джана баявымі ордэнамі і медалямі, 62 жанчынам пры-
своена высокае званне Героя Савецкага Саюза.

У радах Савецкай Арміі і партызанскіх атрадах, не
лікадуючы сіл і самага жыцця, змагаліся многія тысячы
жанчын Беларусі. Яны ўнеслі сваю лепту ў перамогу
над злейшым ворагам чалавечтва — германскім
фашызмам.

Вялікая Айчынная вайна паказала, што Савецкая
Армія — самая моцная армія свету, што крыніцай яе ма-
гутнасці з'яўляецца савецкі грамадскі і дзяржаўны лад.

Савецкая Армія — роднае дзецішча свайго народа,
армія братства паміж народамі нашай краіны. У гады
Айчыннай вайны ў яе радах адстойвалі чэсць і паче-
лежнасць свайго Радзімы сыны і дачкі ўсяго многана-
цыянальнага Савецкага Саюза. Беларускі народ не
забудзе ніколі, што поўную нашу зямлю ачысцілі ад
фашыскай погані байцы і афіцэры розных нацыяналь-
насцей: рускія і ўкраінцы, беларусы і казахі, грузіны і
татары. Непарушная дружба народаў нашага вялікага
Савецкага Саюза!

Савецкая Армія выйшла з вайны яшчэ больш моцнай і
загартаванай. Савецкі народ любіць і беражэ сваю
Армію. Ён памятае ўказанне таварыша Сталіна аб тым,
што «...разгортваючы мірнае супрацьстаянне будаў-
ніцтва, мы ні на хвіліну не павінны забываць аб про-
шукіх міжнароднай рэакцыі, якая выношвае планы
повай вайны».

Наша армія ніколі нікому не пагражала і не збіралася
захопліваць чужых зямель. Яна стаіць на варпе заваёў
Вялікай Кастрычніцкай супрацьпастаўленчай рэвалюцыі.

Слава нашай доблеснай Савецкай Арміі!

Слава правадыру і патхніцелю нашых перамог —
Генералісімусу І. В. Сталіну!

У ІМЯ РАДЗІМЫ

СВЕТЛЫМ утульным пакойчыку сязіць за сталом Тоня Дэйлід — кантралёр цэнтральнай вымернай лабараторыі аўтазавода. Яна толькі што вярнулася дамоў з клуба, дзе глядзела фільм «Маладая гвардыя». Тоня ўзяла ў рукі кнігу, але нешта не чыталася: у вушах усё яшчэ гучэлі словы, якія пасля сёансу сказаў ёй начальнік лабараторыі Аляксандр Кірылавіч Сянько:

— А ведаеце, Тоня, гэты фільм м'жволі напамніў мне вашу біяграфію. Мне, пажылему чалавеку, прысмна ўсведамленне таго, што і на нашым заводзе ў кожным цэху можна знайсці родных братоў і сяспёр Алега Кашавога, Ульяны Громавай.

Тоню ўсхвалявалі гэтыя словы. Яна, здаецца, зачырванелася і магла вымавіць толькі адно слова:

— Дзякую...

Тоня перабірае зараз у думках усё сваё нядоўгае жыццё, стараючыся знайсці ў ім тое, што, па думцы Аляксандра Кірылавіча, радніць яе з героямі Краснагона.

У інструментальны пэх прышла яна пасля вучобы на Чэлябінскім аўтазаводзе. У цэху неханала кваліфікаваных работнікаў, у прыватнасці кантралёраў. Гэту работу можа выконваць чалавек на меншай меры з сярэдняй тэхнічнай асветай. Ён павінен добра ведаць тэхналогію вырабы розных дэталей, дасканала ўладць вымерным інструментам, умець чытаць чарцяжы. Работа кантралёра ўскладняецца яшчэ і тым, што кожны дзень у вытворчасць паступае новая прадукцыя. Тоня напросіла інжынера Сянько даверыць ёй імяна гэты ўчастак.

— Я-ж вось класаў скончыла, — гаварыла яна, — ды на Чэлябінскім вялікую ўвагу звяртала на тэхналогію.

Аляксандр Кірылавіч даверыў і не памыліўся. Пасля ўпартай вучобы Тоня здала тэхмінімум на пяты разрад. Кожны месяц яна атрымлівае прэмію за работу без браку. Яе ма-
ра — павысіць сваю кваліфікацыю і атрымаць вышэйшую адукацыю без адрыву ад вытворчасці. Тоня настойліва дабіваецца гэтага. І таму, хто бачыў на грудзях дзяўчыны тры медалі і ордэн Чырвонай Звязды, зразумела, адкуль яна чэрпае гэту па-

стойлівасць і нястрымнае жаданне зрабіць для сваёй краіны як мага болей.

Тоня Дэйлід не памятае ні маці сваёй, ні бацькі. Змалку выхоўвалася яна ў Мазырскім дзіцячым доме разам з сястрой, дзе пражыла да 14 год.

Вайна захапіла Тоню з сястрой у Віцебску, дзе яны працавалі на швейнай фабрыцы. У той час сястра ляжала хворай, таму выехаць яны не маглі. Напрасіўшы знаёмых наглядцаў за хворай сястрой, Тоня накіравалася ў Суражскі раён, дзе, па чутках, пачыналі дзейнічаць партызаны. Спынілася яна ў вёсцы Ноўка і хутка падружыла з гаспадыняй, якую часам наведваў незнаёмы мужчына з лесу.

— Бацька Мінай сілы збірае, — па-сакрэту сказала Тоні гаспадыня.

Пра Мінаю Тоня чула яшчэ ў Віцебску і была рада, што натрапіла на верны шлях. Яна ўжо наменіла, як прабрацца ў лес, калі немцы прымуслі яе працаваць на маслазаводзе ў вёсцы Яновічы. Аднойчы на завод зайшоў нейкі немец, відаць, са штабных, і распыліўся, убачыўшы прыгожую дзяўчыну. На стала стаяла бутэлка з кіслатой.

— Што ёсць гэта? — спытаў Тоню немец.

— Мёд, — зло ўсміхнулася дзяўчына.

— О-о! Мёд! — прыпмокнуў немец і пацягнуў з бутэчкі...

У тую-ж ноч Тоня зрабіла 50 кіламетраў, хопі было гэта ў суровы месяц люты. У лесе яна наткнулася на партызанскі пост. У штабе кулы яе адвалі, яна ўбачыла бацьку Мінаю.

І не было ў атрадзе разведчыка лепшага за Тоню. У сакавіку пайшла яна ў Віцебск, каб пабачыцца з сястрой. Прышла на кватэру, дзе ў свой час пакінула сястру на апеку суседзяў. Людзі з трывогай спаткалі яе і казалі:

— Ідзі на Плошчу Свабоды, пабачыш.

Тоня пайшла і ўбачыла Валю павешанай. Гэта было 8 сакавіка. Немцы расправіліся з Валяй, як з сястрой адважнай партызанкі-разведчыцы. Тоня паклялася жорстка адпомсціць за смерць сястры. Не толькі разведчыцай была, але і кулямётчыцай. Хадзіла ўзрываць мост ка-

Тоня Дэйлід

ля вёскі Пальменкі. Не аднаго немца знішчыла ўласнай рукой. У верасні 1943 года, перад самым боем, прабіраючыся з-за ракі са свежымі весткамі аб размяшчэнні немцаў, яна трапіла пад абстрэл танкаў. Памытаецца, як ўпала ў кусты ўжо на сваёй старане і як схіліўся над ёю знаёмы, родны твар.

— Забілі мяне, баця, — ледзь прамовіла тады.

— Ну, раз гаварыць можаш, значыць жывая. Яшчэ паваюеш, — пашчотна прамовіў Мінай і асцярожна аднёс яе на павозку.

Дзяўчыну на самалёце пераправілі на Вялікую зямлю. Кулі перабілі ёй абелзве рукі, былі і іншыя раненні. Праляжаўшы год у Свядлоўскім шпіталі, яна зноў пайшла на фронт. На гэты раз ужо ў армію і таксама разведчыцай. Марыла дайсці да Берліна, але пад Прусіяй зноў была ранена.

Уласнай крывёй давялося ёй адстойваць шчасце мірнай працы на карысць роднай зямлі. І ў гэтых баях, як і тут, на заводзе, яна была не адна.

Сяброўка яе, Люда Якубава, таксама была партызанкай. Люда Салаўёва была на самалёце бортрадыстам, а пяпер яна — сакратар камсамольскай арганізацыі інструментальнага цэха. Зіна Гарнашэвіч была

сувязной партызанскага атрада, а зараз працуе электразваршчыцай. Мар'я Конанава — піраметрыстка тэрмічнага цэха, былая партызанка, узнагароджана трыма медалямі. Галя Івахнєна — работніца аддзела кадрў—за баявы подзвіг атрымала ордэн Чырвонай Звязды.

... Густая сіняя поўнач спусцілася на гарадок аўтазавода. Як біццё сэрца, нястомна пульсаванне яго шматлікіх цэхаў, няспынна дыхае вагранка ў ліцейнай, мерна груко-чунь шасцісоттонныя прэсы ў левым крыле галоўнага корпуса, густыя змрокі раз-по-раз разразаюцца яркімі ўспышкамі аўтагену.

У дашчатым будынку працуе брыгада бетоншчыц Антаніны Марынай. Уначую змену дзяўчаты рыхтуюць бетонны раствор. Грукочунь бетонамашалкі. Электрычныя лямпы, пакрытыя слоём цэментнага пылу, асвятляюць доўгую чараду запоўненых растворам ваганетак. Раніцай рушаць яны на будаўнічыя пляцоўкі, пад'ёмныя краны ўскінуць іх пад самыя дахі новых карпусоў.

Грукочунь бетонамашалкі. Ужо другой нормай загрузаюць дзяўчаты ваганеткі. Працуюць попеч былыя партызанкі: радавая бетоншчыца Мар'я Каваль і брыгадзір — выдатніца сацыялістычнага спаборніцтва, дэпутат гарадскога Савета — Анта-

ніна Марына. Кіранцы мацнее мароз, пясок і цэмент зацвердзяваюць. Але дзяўчаты працуюць дружна, бо кожная, як у баі салдат, адчувае ўпэўненны локат таварыша.

Ал. ШАРАПАУ.

Карціна мастака Раісы Кудрэвіч «У родны калгас».

Фотарэпрадукцыя Г. Бугаенкі.

ШЧАСЛІВАЯ ПЕСНЯ

М. МІХАЙЛАВА

АДКРЫВАЕЦЦА заслона, і гучны голас аб'яўляе:

— Выступае калгасны хор сяла Азярышча, Рэчыцкага раёна, пад кіраўніцтвам Тацяны Карнєеўны Лапацінай!

З задніх радоў выходзіць пажылая жанчына ў хустачцы, перавязанай крыж-на-крыж, у нацыянальным беларускім касцюме, з ордэнам на грудзях. Яна ідзе, а насустрач ёй нясецца хваля воплескаў. Усхваляваная ўвагай, жанчына нізка кланяецца народу і наварочваецца да сваіх харыстаў. Лёгкі ўзмах рукі—і крылатая, звонкая песня напаўняе залю. Урачыста і велічна гучыць «Песня аб Сталіне», яе змяняе то лірычная «Капілася зорка з неба», то бадзёрая і радасная «Сонца яснае нам свеціць», то вясёлыя і задорныя, нашумелыя танцавальныя прыпеўкі «Марфута». Вы слухаеце з захапленнем, радуецца багаццю песеннай культуры нашага таленавітага народа і ўсё больш пранікаецца павягай і любоўю да гэтых калгаснікаў-выканаўцаў і асабліва да іх кіраўніцы, якая вось ужо шмат гадоў збірае і нясе народу яго цудоўную самадзейную песенную творчасць.

Тацяна Карнєеўна Лапаціна яшчэ з дзяцінства зрабілася з песняй. У бацькавай хаце часта збіралася моладзь і пажылыя сяляне. Пасля размоў і гутарак аб цяжкой мужыцкай долі, аб бясчынствах памешчыка-пана пачыналіся песні, працяглыя і сумныя, аб народным горы, аб няшчасным і бязрадасным

сялянскім жыцці. Бацька не мог з кавалачка зямлі пракарміць шматлікую сям'ю і кожную весну наймаўся лес сілаўляць. На водных прасторах, сярод вольнай прыроды, на караваных шляхах сустракаўся ён з паднявольнымі людзьмі і прыносіў дамоў апавіданні і песні аб жыцці рабочага люду, аб яго барацьбе з прыгнятальнікамі. Так прывілася Тацяне любоў да песні, патрэбнай народу, да песні, у якой адлюстроўваў ён думы свае і настроі, барацьбу і імкненні.

Песня не замыкалася ў вузкіх сценах хаты Лапаціных. Тацяна з сябрамі выносіла песню на панскае поле, каб хоць крыху забыцца ў цяжкой працы батрачкай.

Рэвалюцыя разняволіла працу, дала песні вольныя крыллі. Тацяна пачала збіраць радасныя песні, што складаліся народам аб савецкай уладзе, аб шчаслівым лёсе. Ішлі гады, і песенная традыцыя сяла Азярышча мацнела і развівалася, набывала новыя формы і змест. Тацяна Карнєеўна збірала не толькі народную творчасць, але і яркія песні савецкіх кампазітараў. Вакол яе згруппаваліся таленавітыя людзі калгаса. Адкрылася хата-чытальня. У Доме культуры працавалі гурткі мастацкай самадзейнасці. Арганізатарам і кіраўніком калгаснага хору стала Тацяна Лапаціна.

Бурлівае калгаснае жыццё нараджала ўсё новыя песні. Азярышчанскі хор стаў выходзіць за межы сяла, выступаць на радыё, на гарадскіх вечарах. Кампазітары з Мінска дапамагалі калгаснаму хору ўдасканалваць песенную культуру.

Азярышчанскі хор пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Т. К. Лапацінай.

Летам 1939 года адкрылася Усесаюзная сельскагаспадарчая выстаўка ў Маскве. Сюды з'язджаліся прадстаўнікі брацкіх народаў нашай неабсяжнай Радзімы, каб дэманстраваць не толькі вялікія эканамічныя дасягненні калгаснага ладу, але і пышны росквіт народнай савецкай культуры. Удзельнікі Азярышчанскага хору ўпершыню ехалі ў сталіцу. Іх радасці не было канца. Выстаўка і здзівіла сваім характарам і багаццем і напоўніла сэрцы гордасцю за сацыялістычную Радзіму. Каля галоўнага павільёна выступілі яны перад шматтысячнай аўдыторыяй з натхнёнымі і радаснымі песнямі шчаслівага беларускага народа. І ва ўсе куткі краіны навезлі ўдзельнікі выстаўкі вяселіны і радасныя пажаданні беларускіх калгаснікаў: «Бывайце здаровы, жывіце багата...»

Праз год Азярышчанскі хор, песні якога ўжо былі запісаны на патэфонныя пласцінкі і разыйшліся па ўсёй краіне, удзельнічаў у дэкадзе беларускага савецкага мастацтва. Гэта былі хвалюючыя дні. 15 чэрвеня ў Вялікім акадэмічным тэатры, на заключным канцэрце ўдзельнічаў дэкада, з вуснаў у вусны перадавалася радасная вестка: «Нас слухае любімы і родны наш бацька Сталін разам з кіраўнікамі партыі і ўрада».

Хор Лапацінай ніколі яшчэ не спяваў з такім уздымам, як у той незабыўны вечар. Яшчэ і цяпер Тацяна Карнеёўна з хваляваннем аб ім успамінае.

— Божаму з нас у час выступлення вельмі хацелася глянуць у правую ложу. Здавалася, ніколі наша песня не гучэла так звонка і лёгка, як у той час. Калі мы скончылі спяваць, таварыш Сталін падняўся з месца і, працягнуўшы да нас рукі, пачаў апладыраваць. Мы не стрымаліся і кінуліся на край сцэны. Мы працягвалі рукі да свайго правадыра і ад вялікай радасці не ведалі, што рабіць. Здавалася, што сэрца кожнага гатова вырвацца з грудзей і ляцець туды, адкуль ласкава ўсміхаўся нам родны Сталін.

Вобраз Сталіна глыбока ўрэзаўся ў памяць. Ён натхняў на радасную працу ў мірны час і езаграваў душы ў

суровыя гады вайны. Нямецка-фашысцкія захопнікі, запаланіўшы нашу зямлю, імкнуліся задушыць не толькі культуру народа, але і самое жыццё. Яны расстралялі баяніста Пятра Лапшу, адабралі падараваны хору баян. У партызанскія атрады пайшлі ўдзельніцы хору Тацяна Янковіч і Надзя Хомчанка, астатнія трымалі сувязь і ўсімі сіламі дапамагалі партызанам. Тацяна Карнеёўна ўспамінае, з якой радасцю яны чыталі падпольную большэвіцкую газету, завучвалі зводкі Совінформбюро і расказвалі іх паціху аднасьлячанам, усяляючы ў іх бадзёрасць і веру ў нашу перамогу.

— Родны Сталін вядзе да нас непераможныя чырвоныя палкі. Мы будзем свабодны, зноў будзе вольна звiнець наша песня.

У лістападзе 1943 года Чырвоная Армія вызваліла сяло Азярышча, і ўжо на другі дзень ў хаце Лапаціных сабраліся ўдзельнікі хору. Скрозь гады цяжкіх іспытаў пранеслі яны сваю звонкую песню, сваю нязломную волю. І зноў паліліся чароўныя песні, у якіх людзі праслаўлялі Чырвоную Армію, любімую Радзіму, вялікага Сталіна.

Ужо ў першы пасляваенны год прайшлі аглянды самадзейнасці па раёнах і абласцях, а пасля і ў Мінску. І зноў савецкія людзі пачулі чароўныя песні, зноў убачылі знаёмую фігуру старэйшага кіраўніка калгаснага хору—Тацяны Лапацінай.

Савецкі ўрад высока ацаніў яе плённую дзейнасць. Тацяна Карнеёўна ўзнагароджана ордэнам «Знак пачёта», граматай Вярхоўнага Савета БССР, каштоўнымі падарункамі. У канцы студзеня ўказам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР у ліку прафесіяналаў-майстроў званне заслужанага дзеяча мастацтваў Беларускай ССР было прысвоена і Тацяне Карнеёўне Лапацінай—беларускай калгасніцы, таленавітаму збіральніку і прапагандысту крылатай песні шчаслівага беларускага народа.

РАДАСЦЬ ПРАЦЫ

(Расказ звеннявой Параскі Налолі)

Цяжка ўспамінаць пражытае жыццё пры панскай Польшчы. Мы з мужам мелі гаспадарку ў паўтара гектара. Сваёго хлеба хапала толькі да Пакрава. Каб не прапасці з голаду, мусілі днямі і ночамі працаваць на пана або на кулакоў-асаднікаў за горкі кавалачак хлеба.

Памятаю, як у галоднае лета пайшла я ў лес на грыбы. Набрала коньш, але раптам наскочыў панскі ляснік. Колькі ні маліла, прышлося штраф заплаціць. Паны дралі скуру за ўсякую дробязь, сяляне стагналі ад непапулярных падаткаў.

Але і над намі ўзвышло светлае сонейка ў верасні 1939 года. Праўда, засцілі яго чорныя хмары фашысцкай навалы, але мы верылі моцна, што хутка вернуцца да нас вызваліцелі. Так яно і сталася.

Сяляне нашай вёскі Весялова, убачыўшы ў калектыўнай гаспадарцы адзіны правільны шлях да шчаслівага жыцця, у мінулым годзе арганізаваліся ў калгас. Мяне прызначылі звеннявой. Калі я даведалася, што звеннявыя Дзярнова і Майсеня з калгаса «17 верасня», Нясвіжскага раёна, за багаты ўраджай узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, я пачала распытваць пра іх у агранома, які прыехаў з раёна. Ён мне растлумачыў, як такі ўраджай дасягаецца, і ў заключэнне сказаў:

— Калі моцна пажадаеце, то і вы здолееце вырасціць такі-ж самы лён.

Сабрала я сваё звяно, перадала гутарку з аграномам і папрасіла, каб кожны выказаў сваю думку.

Тады жанчыны ў адзін голас заявілі:

— І мы вырасім сорак пудоў! Толькі хай аграном раскажа пра аграцэхніку лёну.

Вечарамі збіраліся ў праўленні калгаса і моцна ўзяліся за вучобу. Шмат цікавага даведаліся тады мы ад агранома.

Адвядзі нам пад лён 2,2 гектара сугліністай глебы з-пад жытнінча. Увосень прабаранавалі гэты ўчастак трактарным плугам з прадплужнікам. Перад зяблівым ворывам вывезлі больш васьмі цэнтнераў попелу.

Ранній вясной зноў прабаранавалі ўчастак у два сляды і рассяялі калійную соль па два цэнтнеры на гектар. Пасля апрацавалі глебу

трактарным лапчатым культыватарам у два сляды і яшчэ раз прабаранавалі.

Насенне добра адсартавалі, праверылі на ўсходжасць і ў маі месяцы засеялі ўчастак радковай сашніковай сеялкай. На гектар высявалі па 120 кілаграмаў гатунку «Прадзілшчык».

Усходы падкармілі попелам і курным памётам. Лён дружна зазелянеў і пайшоў у «ёлачку». Каб не з'явілася ільняная блонка, пасевы пасыпалі попелам (па цэнтнеру на гектар). Перад цвіццём лён падкармілі калійнай солью (паўтара цэнтнера на гектар). Усяго ўнеслі пад лён у розныя тэрміны 3,5 цэнтнера калійнай солі, 6,5 цэнтнера попелу і 1,5 цэнтнера памёту.

Усю весну не зводзілі з пасеваў вачэй. Налолі, як толькі з'яўлялася пустазелле. І лён вырас па-славу. Стаў сцяной у 1,25 метра ўвышкі, з вагкімі буйнымі галоўкамі. Такі лён у нашым краі людзі бачылі ўпершыню.

Бралі пры васковай спеласці. Баця Кокаш, Хвядося і Аўгіння Глебкі выбіралі па 0,15 гектара. Выбраны лён адразу-ж расціралі і толькі ўвечары вязалі ў снапы для прасушкі. На пяты дзень пачалі абмалот. Намалацілі ўручную па 9,73 цэнтнера ільносемя з гектара. Гэта была першая наша перамога, ад якой усе калгаснікі прышлі ў захапленне.

Пару дзён прасушвалі трасту на наветры, а потым расціралі, падбіраючы яе па даўжыні. На сцелішчы траста пражыла 31 дзень, бо надвор'е аказалася халаднаватым. За гэты час мы не раз пераварочвалі і сартавалі трасту.

Сушылі ў спецыяльным будынку, хоць нашы сяляне капаюць для гэтага ямы ў зямлі. Мялі і трапалі ўсім калгасам. А ўсяго намялі 2.320 кілаграмаў, або па 10,55 цэнтнера з гектара.

Прыходзілі сяляне з навакольных вёсак, аглядалі лён і дзівіліся:

— Вось як родзіць у калгасе!

І яны мелі рацыю.

За здадзенае дзяржаве ільносемя і ільновалакно (у сярэднім 13 нумару) мы атрымалі многа грошай, збожжа, прамтавараў. Кожнаму калгасніку прышлося на працадзень аднаго толькі збожжа па 6 кілаграмаў. Столькі хлеба я ніколі не мела.

Толькі цяпер я ўсім сэрцам адчула шчасце дружнай працы ў калектыве, дзе адзін дбае пра ўсіх і ўсё пра аднаго. Вялікае шчасце жыць у савецкай краіне, дзе чалавеку забяспечана радасць творчай працы.

30-годдзе роднай Беларусі наш калгас сустрэў поўным завяршэннем сельскагаспадарчых работ. Наша звяно, натхнёнае поспехамі, дало слова — і ў гэтым годзе вырасціць яшчэ лепшы ўраджай лёну.

Калгас «Большэвік»,
Любчанскага раёна,
Баранавіцкай вобласці.

Заняткі па аграцэхвучобе ў комсамольскім звяне 2 брыгады калгаса імя Сталіна (Васілевіцкі раён). Заняткі праводзіць звеннявая Вера Краўчанка (справа).

Фото М. Ганкіна

Н Я С Т О М Н А Я

В. МАЕЎСКІ.

Фото І. Рабінювіча

Звяно Зіны Кавалёвай возіць угнаенне на калгаснае ўрочышча «Залівенцы». Для прыгатавання воза—Зіна Кавалёва.

Д ГОМЕЛЯ да калгаса «За Радзіму» — рукою падаць. Туды мы рашылі трапіць як можна раней, каб застаць звеннявых і калгаснікаў дома.

Дзёмуў халодны лютаўскі вецер, то ўзмятаючы высока ўгару, то гонячы па шырокім полі пякучыя твар снежныя грывы.

— Магчыма, пры такім надвор'і сёння ў калгасе і працаваць не будуць,—сумняваліся мы.

Наш спадарожнік Пётр Якаўлевіч Завяртаеў (як потым выяснілася — намеснік старшыні таго-ж калгаса, куды мы ехалі) здзівіўся.

— Ды што-о-о вы!? Зараз на нагах усе звенні. Рыхтуюцца да вясны! Восе хутка ўбачым звяно Зіны Кавалёвай. Гэта выдатная гаспадыня калгасных палёў.

І Пётр Якаўлевіч раскажаў нам аб працоўных справах гэтай ініцыятыўнай комсамолкі.

... Зіна—яшчэ зусім маладая калгасніца. У мінулым годзе скончыла вяслярную школу, але з роднага калгаса вучыцца далей не паехала.

— Мая работа ў полі,—цвёрда сказала яна. — А працягваць вучобу змагу і завочна.

Цяпер Зіна Кавалёва — лепшая звеннявая. Сакратар комсамольскай арганізацыі калгаса Іван Кірчанка, комсамольцы Валя Кірычэнка, Вольга Магонава, Рыгор Крычаўцаў, Вараганчарова і яшчэ восем юнакоў і дзяўчат, якія праславілі свой калгас у дні ўборкі і хлебадачы, разам са

Еўдакія Лось

ДЗЯУЧЫНЕ

Шырокая, як рэчка на прадвесні,
Глыбокая, як возера ў цішы,
Плыла на хвалях пералівай песня
І узнімала хвалі у душы.

Зашасталі галоўкамі рамонкі,
Зарыўся вецер грыўкай у траву.
І разліваўся хлопцаў голас звонкі
Пра родны край, пра вочай сіняву.

«Краса мая, вяснянка дарагая,
Я бачу тут цябе, ты—ля мяне.
... Вядзеш ты трактар ніваю да гаю,
Узнімаеш, сееш з думкай аба мне.

Вяслярні золак заружовіць поле,
Шчаслівы твар твой, рукі ля руля.
Стаханайка, табе падзякай повед
Увесь народ, багатая зямля!

А я будую Трактарны магутны.
Цягнік табе ўжо хутка прывязе
Нікім дасюль нябачаны, нячуты
Асілак-трактар маркі «МТЗ».

Ен пойдзе, вяснік славы, перамогі,
Засее сонцам ран апошні след
І заруйнуе ворагам дарогі,
І праспявае мой табе прывет».

сваёй звеннявой задаліся новай мэтай — вырасіць не менш 25 цэнтнераў пшаніцы і 350 цэнтнераў бульбы з гектара. Маладыя калгасніцы спаборнічаюць са звеннявой Тацянай Капытавай — вопытным майстрам высокіх ураджаяў. Рыхтуюцца да сяўбы: возіць угнаенне на палі, вывучаюць перадавую аграэхніку. Працуюць так,

каб заваяваць прышынства. І на любым участку працы заўсёды сустранеш энергічную, жыццерадасную звеннявую.

На заснежанай дарозе мы сустрэлі чараду падвод. За прыгатаваным паважна ішла дзяўчына з ружовымі адмарозу шчокамі, са смяшынкай у вачах. Яна спрытна, па-мужчынску панукала свайго мерына. Гэта і была Зіна Кавалёва. Звяно вывозіла гной пад бульбу на калгаснае ўрочышча «Залівенцы».

— Як ты думаеш,—спытала Зіна Івана Кірчанку,—да адкрыцця з'езда партыі адрапартуем аб завяршэнні падрыхтоўкі да сяўбы?

— Не сумняваюся,—адказаў Іван. —Інвентар у нас добры. Канчаем вазіць гной. З адборам гатунковага насення толькі затрымка.

— Ды з насеннем праз тыдзень пакончым. Нашы дзяўчаты за дзень па два пуды ачышчаюць уручную.

Ездавыя хутка згрузілі ўгнаенне і накіраваліся ў чарговы рэйс.

Ад цяжкай да цяжкай ідзе напружаная работа ў звяно. На трохгектарны ўчастак звяно вывезла звыш тысячы вазоў гною, з якіх 150—сама звеннявая.

Зіна Кавалёва—душа звеннявога калектыва. Яна не толькі паказвае прыклад у працы, але і клапаціцца аб тым, каб кожны калгаснік набыў мінімум аграэхнічных ведаў.

Зіна—не аграном, але яна ўзна-

Зіна Кавалёва і Вольга Магонава ў калгаснай бібліятэцы.

чальвае аграцэхнічны гурток. Да заняткаў акуратна рыхтуецца, многа чытае, канспектует. Яе гутаркі заўсёды цікавы і змястоўны. У апошні раз яна расказала слухачам, як рыхтавацца да пасеву яравой пшаніцы, рэкамендавала неабходную літаратуру.

— Заўтра, у абедзенны перапынак, можаце падыйсці да мяне ў бібліятэку, я дапамагу вам падбраць кнігі...

У прызначаны час прыходзяць гурткоўцы ў калгасную бібліятэку, якую закладвае Зіна. Першай з'явілася сюды Вольга Магонава. У яе абанентную картку Кавалёва заносіць назвы яшчэ двух брашур—«Асновы аграцэхнікі» і «Яравая пшаніца».

Калгаснікі задаволены работай свайго грамадскага бібліятэкара. У яе заўсёды можна знайсці не толькі літаратуру па аграцэхніцы і жывёлагадоўлі, а і мастацкія творы класікаў, прачытаць свежую газету, часопіс.

Увагу калгаснікаў прыцягвае і добра аформленая, змястоўная газета «За ўраджай», якую выпускае Зіна Кавалёва сумесна з Тоняй Захарчанка і Пятром Завяртаевым.

Зіна Кавалёва рыхтуецца да залікаў на англійскай мове.

Гэта—баявы орган комсамольскай арганізацыі. Газета расказвае не толькі аб вопыце перадавікоў, але і па-дзелаваму крытыкуе адсталых, дапамагае ім стаць на правільны шлях. Адноўчы на работу спазніліся Валя Кірычэнка і Антаніна Цітко-

ва. Пасля крытыкі ў газеце дзяўчаты сталі акуратнымі ў працы і нават вышлі ў перадавыя.

У вольны час у калгасную канцылярыю збіраюцца члены харавога калектыва—людзі розных прафесій і ўзросту. Зіна вызначае кожнаму месца ў хоры. Калгаснікі спяваюць пад акампанемент струнных інструментаў.

Рэпертуар хору самы разнастайны. Тут і песні аб вялікім Сталіне, аб роднай сталіцы Маскве, аб партызанах, франтавыя песні, народныя рускія, беларускія, украінскія. Недарма калгаснікі навакольных вёсак высока цэняць майстэрства выканаўцаў харавога калектыва калгаса «За Радзіму». Гэта, перш за ўсё, і ацэнка іх маладому кіраўніку—Зіне Кавалёвай.

Спіць калгаснае сяло. Толькі ў адным з яго ўтульных домікаў скрозь акіяніцы прабіваецца яркае электрычнае святло. Тут жыве нястомная ў працы і вучобе Зіна Кавалёва. У гэты позні час, як завоцніца Маскоўскага інстытута замежных моваў, яна рыхтуецца да здачы залікаў па англійскай мове. Нястомная, неўтамаваная!

Расце актыўнасць жанчын

АРКАУШЧЫНСКІ райком партыі праводзіць вялікую работу сярод жанчын. Пры кожным сельсавеце створаны дэлегацкія сходы, якія яднаюць 375 жанчын. Сходы дэлегатак адбываюцца рэгулярна два-тры разы ў месяц.

Сялянінкі заслухалі даклады на палітычныя тэмы, аб міжнародным становішчы, некалькі лекцый аб інфекцыйных захворваннях і барацьбе з імі. На сходах абмяркоўваліся задачы калгаснікаў і аднаасобных сялян у выкапанні паставак дзяржаве, у павышэнні ўраджайнасці, у аказанні дапамогі гаспадарам, якія не маюць коней. Дэлегацкія сходы сталі сапраўднымі цэнтрамі масавай работы і значна павысілі актыўнасць сялянак.

Перадавымі ў раёне па праву лічацца Пяліцкі дэлегацкі сход (старшыня Шнаковіч Галіна), Каўшалёўскі (старшыня Бяспальчык), Ручайскі (старшыня Латышонак). Яны сталі актыўнай сілай на вёсцы, дапамагаюць у рабоце хат-чытальняў, наладзілі выпуск насценных газет, работу гурткоў і г. д.

Многа зрабілі дэлегаткі раёна для ліквідацыі непісьменнасці і малапісьменнасці, ахвочныя вучобай 519 жанчын. Акрамя заняткаў у групах, культармейцы праводзілі заняткі на-даму з многадзетнымі маці і старымі сялянкамі. Сярод культармейцаў працавала 60 дэлегатак.

Дэлегаткі Ручайскага дэлеганскага сходу поўнасцю ліквідавалі непісьменнасць сярод жанчын. Чытаць і пісаць навучыліся 69 жанчын. Культармейцы Гапа-

нёнак Ліда і Прыстаўка Тэафіля навучылі грамаце 20 жанчын.

Сялянка Аршылоўская Клаўдзя з вялікай прагнасцю ўзялася за кнігу і праз месяц змагла ўжо чытаць па складах і пісаць. Першы ліст, самастойна напісаны, адрасавала яна сыну свайму Васілю—воіну Савецкай Арміі.

На сходзе дэлегатак Клаўдзя Аршылоўская выступіла з хваляючай прамовай:

— Многа год хадзіла я, бы сляная. Грамата навучыла мяне бачыць. Свой нізкі паклон і шчырую ўдзячнасць шлю нашаму бацьбу Сталіну за яго клопаты аб простых людзях.

У Каўшалёўскім сельсавеце сваю непісьменнасць ліквідавалі 34 жанчыны, якіх навучала Антанёнак.

Культармеец Пятрова навучыла грамаце 4 работніцы цагельнага завода «Стаханавец».

Зараз дэлегаткі многа ўвагі ўдзяляюць рабоце з жанчынамі малапісьменнымі, якіх у раёне 689. З іх 51 займаецца ў групах граматы, 340 у вячэрніх школах, 298 прымацаваны да настаўнікаў. У Грыгораўскай вячэрняй школе пачатковую асвету заканчваюць 14 жанчын.

Актывісткі раёна праводзяць вялікую агітацыйна-масавую работу сярод насельніцтва. 180 жанчын з'яўляюцца добрымі агітатарамі і чытчыкамі газет.

Дэлегаткі карыстаюцца заслужаным аўтарытэтам. Сялянінкі ўважліва прыслухоўваюцца да іх слоў і па-

рад, па іх раўняюцца ў рабоце, у выкананні паставак дзяржаве.

Дэпутаткі Каўшалёўскага і Ручайскага сельсоветаў правялі сярод насельніцтва вялікую масавую і арганізаваную работу ў перыяд паставак і дабіліся, што ўсе гаспадаркі гэтых сельсоветаў не толькі дотэрмінова разлічыліся з дзяржавай па ўсіх відах паставак, але і здалі звыш плана многа хлеба і бульбы. Стараюцца працягнуць жанчыны над аднаўленнем разбуранай вайной гаспадаркі.

Работніцы-дэлегаткі цагельнага завода «Стаханавец» Смерцева Юстына, Шаблюўская Ганна перавыконваюць вытворчы план на 150 працэнтаў. Калгасніцы сельгасарцелі імя Сталіна Вольга Драба, Мар'я Гінько, Эміля Пяткевіч, Ірына Пардэшка працуюць самааддачна, па-стаханавску, з года ў год павышаючы ўраджайнасць.

Дзярка Еўсюкевіч і свінарка Федукевіч з калгаса «1 Мая» праславіліся на ўвесь раён. За час іх работы ў калгасе не было выпадкаў адыходу маладняка, штодзённым прырост жывой вагі цялят і парсят перавышае планавы.

За гады савецкай улады жанчыны Шаркаўшчынскага раёна палітычна выраслі і далучыліся да актыўнага грамадскага жыцця. Зараз на кіруючай партыйнай і савецкай рабоце ў раёне нямаюць жанчын. Жахоўская Мар'я Рыгораўна—нешчыменная, адсталая ся-

лянка ў мінулым—выбрана дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Дзесяць жанчын выбраны дэпутатамі раённага савета, 63—дэпутатамі сельскіх саветаў.

Ніколі раней, пры панскай Польшчы, ні Ефрасінія Міхайлава, сялянка вёскі Ляндэрыя, ні Мар'я Новікава—жыхарка мястэчка Шаркаўшчына, ні хто іншы не маглі марыць, каб аб іх дзеях клапацілася дзяржава, каб іх матчына праца была адзначана ўрадам. А пры савецкай уладзе гэтым сяжанкам прысвоена патэснае званне «Маті-герані». У нашым раёне 253 жанчыны ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі мацярынства.

На выхаванне дзяцей савецкі ўрад з года ў год дпускае вялікія сродкі многадзетным маці. Па нашаму раёну за 4 гады вышлала 2.066.558 рублёў дзяржаўнай дапамогі. Сялянка Язёнак Ганна з вёскі Нікалаева, Вільдзюжскага сельсовета, Максімава Ф. з вёскі Пішчурна, Каўшалёўскага сельсовета, і многія іншыя ў мінулым годзе атрымалі ад дзяржавы больш чым па 10.000 рублёў дапамогі.

Жанчыны высока цэняць гэтыя вялікія клопаты партыі і ўрада і ў падзяку за іх стараюцца добрасумленна працаваць на карысць Радзімы.

М. ЯНУСАВА,

Заг. аддзела па рабоце сярод жанчын Шаркаўшчынскага райкома КП(б)Б.

Культурны цэнтр сельсовета

У ХАЦЕ старога калгасніка Андрэя Смятаніна 17 студзеня цэлы дзень не зачыняліся дзверы. І моладзь, і піонеры, і сівыя дзяды прыходзілі віншаваць яго дачку Пашу з высокай урадавай узнагародай—ордэнам «Знак пачёта».

Андрэй шчасліва ўсміхаўся і, пагладжваючы пальцамі сівую бараду, гатовы быў кожнаму госцю бясконца расказаць аб характары сваёй Пашы.

— І малая была, яшчэ ў школе вучылася, а вечна захаплялася рознымі гурткамі ды гімнастыкай. Бывала, чакаем, чакаем з маці. І цёмна стане, і зоркі засвецяць, а яе ўсё няма. Іду шукаць тады ў школу. Злаваўся часам, бо і ў хаце праца знойдзецца, але і рады быў, што дзелава я дзяўчына расце.

І госці цешыліся шчасцем бацькі. Яны самі добра ведалі Пашу Смятаніну—на вачах вырасла! Скончыла 8 класаў Бняжыцкай школы, што недалёка ад роднай вёскі Ільінкі, паехала ў Магілёў, у школу ФЭИ хлебапачаткаў. У 1939 годзе яе накіравалі на Навагрудскі хлебакамбінат. Увесь свой вольны час да аstatку адавала яна кінучай камсамольскай рабоце, умела арганізаваць моладзь на шматлікія цікавыя і карысныя справы.

П. Смятаніна

Пасля вызвалення Беларусі ад немцаў Праскоўя Андрэўна, вярнуўшыся з эвакуацыі ў родныя мясціны, пачала працаваць загадчыцай хаты-чытальні пры Пашкаўскім сельсавеце. Цяжка было пачынаць. Для хаты-чытальні адвядзі невялікай пакоі пры сельсавеце. Тут трэба было арганізаваць культурны цэнтр адназначна калгасаў сельсовета.

— Як цешылася я кожнай новай кніжкай, кожнай лаўцай, кожнаму

малюнку, якім можна было ўпрыгожыць сцены хаты-чытальні. — расказвае Праскоўя Смятаніна.

Праскоўя Андрэўна адразу зразумела, што адной ёй не справіцца, што трэба стварыць моцны актыв. Звярнулася да настаўнікаў, да ўрача, агранома, да работнікаў сельсовета і камсамольскіх арганізатараў. Хутка ўтварыўся савет хаты-чытальні з дзесяці актывістаў. Сярод іх—настаўніца Яўгенія Міхайлава, перадавая звонілава Мар'я Мяшкова, рахункавод Вольга Цецярукова, камсамолка Ніна Лянеўская.

Совет распрацаваў цікавы план работы, выбраў кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці, падрыхтаваў рад дакладаў.

Штодня, калі ярка праменіла лямпа ў хаце-чытальні, людзі заходзілі сюды адначынь. Спачатку гэта былі жыхары Пашкава, потым пацягнулася моладзь з суседніх калгасаў. Шмат запісалася ў хор, знайшліся аматары-артысты, музыканты...

Прагныя да чытання юнакі і дзяўчаты энергічна ўзяліся за ўкамплектаванне бібліятэкі. Паліцы запіўняліся кнігамі. «Вечары на хутары ля Дзіканькі», «Запіскі паляўнічага», «Як гартавалася сталь», тамы Пушкіна, Серафімовіча, Новікава-Прыбоя—гэта ўжо бібліятэка.

Потым гурткі за невялікую плату пачалі даваць канцэрты ў калгасах сельсовета. На выручаныя сродкі набылі гармонь, балалайку, гітару, шахматы, шашкі, даміно, більярд. Сама Праскоўя Андрэўна абышла ўсе кніжныя магазіны Магілёва і вярнулася ў Пашкава з вялікім накупам палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры. Вынісала часопісы, газеты. Цяпер ужо для ўсіх хатаў кніг, сёння іх у бібліятэцы 1320.

Два разы ў месяц Праскоўя Андрэўна пасылае бібліятэкі-перасоўкі ў адлеглыя калгасы сельсовета. У мінулым годзе хата-чытальня правіла восем канферэнцый чытачоў. Моладзь дыскутавала на кнігах «Маладая гвардыя» Фадзеева, «Аповесць аб сапраўдным чалавеку» Палявога, «Шчасце» Паўленка. На адной з канферэнцый чытачы азнаёміліся з брашурай Грашчанкава: «Аб становішчы ў біялагічнай навуцы і задачах біялагічнай навукі БССР».

— Прагна цягнуцца да ведаў нашыя людзі, — расказвае актывіст хаты-чытальні, старшыня Пашкаўскага сельсовета Якаў Барысавіч Кавалёў. — Спачатку мы думалі, што даволі будзе наладзіць работу гурткоў мастацкай самадзейнасці ды набыць пабольш гульняў. Але хутка пераканаліся, што гэтага мала. Прыемна, вядома, для моладзі паспяваць ды паскакаць, але і больш сур'ёзнага людзям хочацца. Арганізавалі мы лектарскую групу. Кіруе ёю сакратар партарганізацыі Васіль Ільіч Платоненка. Лекцыі маюць вялікі поспех. За мінулы год было прачытана 220 лекцый у 11 калгасах, на кожнай прысутнічала ў сярэднім 260 чалавек. На прыродазнаўчыя тэмы і па агра-тэхніцы прачытана 75 лекцый. Некалькі змястоўных лекцый у калгасах прачытаў урач Пахом Міхайлавіч Рагаўцоў і акушорка Ганна Антонаўна Латакова. Часта пасля лекцый наладжваліся канцэрты, калектыўнае слуханне радыё.

Каб глыбей і шырэй пазнаёміць калгаснікаў з пытаннямі палітыкі, агра-тэхнікі, літаратуры, лектарская група стварыла новыя гурткі. Пад кіраўніцтвам т. Платоненка працуюць два палітгурткі, аграном т. Школьнікава кіруе агра-тэхнічным гуртком, старшыня калгаса імя Валадарскага Іван Міхайлавіч Хаўстаў — вытворча-тэхналагічным. Асноўная задача апошняга гуртка — наладжваць абмен вопытам работы па-

У Астрашыцкім Гарадку на мітынг, прысвечаным закладцы спецыяльнага дзіцячага дома санаторнага тыпу для дзяцей-сірот, які будзе пабудаван у азнаменаванне 30-годдзя БССР.

Фото І. Змітровіча.

між звеннямі, работнікамі ферм і звеннявой-ільнаводкі Е. І. Кардзінковай, звеннявой гароднага звяна М. Е. Мішковай, лепшых калгаснікаў арцелі «Комінтэрн» Мар'і Куляшовай, Ганны Зайцавай, Алены Анісімавай.

* * *

За 1948 год было праведзена 15 заняткаў па агра-тэхвучобе і нарад звеннявых. На нарадах звеннявыя дзяліліся вопытам сваёй работы. Шмат цікавага расказалі звеннявы калгаса імя Валадарскага Валянцін Іванавіч Зомер, які на 12 гектарах вырасіў ураджай па 21,85 цэнтнера збожжавых, Роза Карлаўна Канепа, звеннявая калгаса імя Кірава, якая на плончы ў 12 гектараў сабрала па 19,35 цэнтнера жыта, лепшая ільнаводка сельсовета Вера Муштукова (калгас «1 Мая»). На сваіх нарадах звеннявыя знаёміліся з важнейшымі пытаннямі аграноміі і агра-тэхнікі.

У хата-чытальні на відным месцы змешчаны партрэты лепшых даярак калгаса імя Валадарскага О. І. Салдаценка і Е. А. Дарашковай,

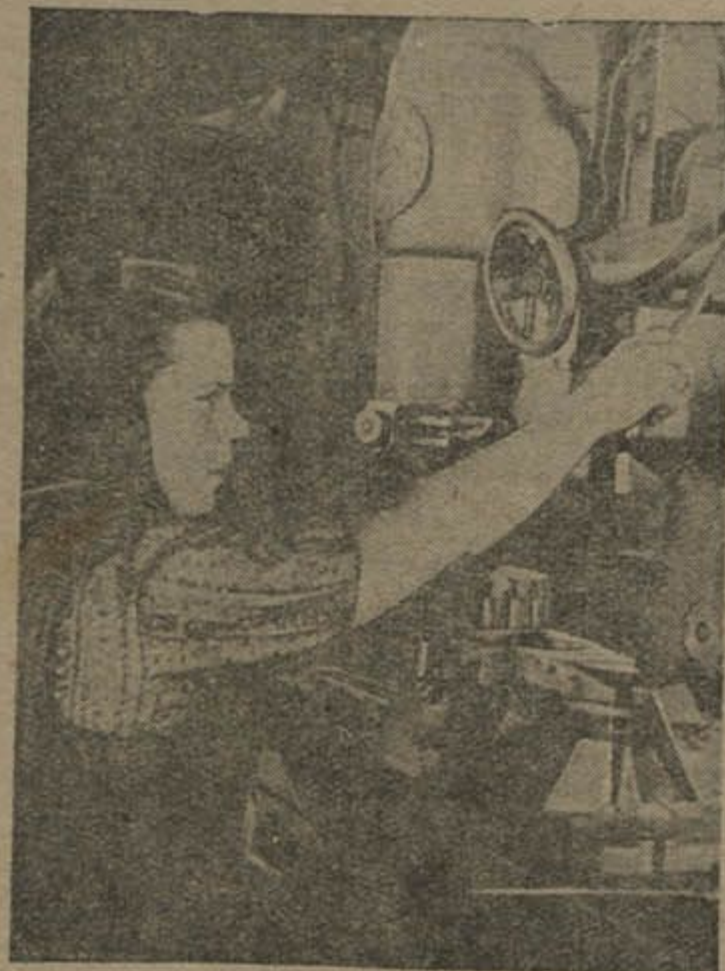
Пашкаўская хата-чытальня лічыцца адной з лепшых у Магілёўскай вобласці. За пяршыньства ў сацыялістычным спаборніцтве культурна-асветных устаноў Беларускай ССР у 1948 годзе хата-чытальня атрымала грамату БРК профсаюза палітпросветных устаноў і грашовую прэмію ў 1000 рублёў.

Праскоўя Андрэўна Смятаніна, як лепшы загадчык хаты-чытальні, актыўны пазаштатны інструктар Магілёўскага райкома комсамола, разумны і энергічны арганізатар культурнага жыцця моладзі на сяле, выбрана дэлегатам на XVI з'езд комсамола Беларусі і на XI з'езд ВЛКСМ.

Г. РАМАНОВА.
Магілёўскі раён.

Э. Яромкіна—стаханайка Мінскага патэфоннага завода за зборкай
сінхронных электраматораў.

Мар'я Тайн'нец — стаханайка-фрэзероў-
шчыца Мінскага трактарнага завода. Дзён-
ныя заданні выконвае на 200 працэнтаў.

Яўгенія Ясінская—комсамолка-свід-
равальшчыца вагоннага дэпо станцыі
Ліда. За стаханайскую працу ўзна-
гароджана ордэнам «Знак пачёта».

Вольга Шапорова—знатная ткачыха
Маглёўскай швейнай фабрыкі імя
Валадарскага. К 1 мая абавязалася
выканаць план двух п'яцігодак.

Надзя Барыжэнкава—стаханайка-
штампоўшчыца Лідскага гума-абут-
ковага камб'ната. Выконвае норму
на 180—200 працэнтаў.

Сёстры Тацяна, Зоя і Елена Івановы—стаханайкі-фрэзероў-
шчыцы мінскага інструментальнага завода імя Чкалава. План
выконваюць на 250 працэнтаў.

Кацярына Іосіфаўна Брыч—работніца гомельскай швейнай
фабрыкі «Комінтэрн». За добраякасную працу і штомесячнае
выкананне плана на 200—250 працэнтаў ўзнагароджана
ордэнам «Знак пачёта».

Маргарыта Іванаўна Казлоўская — зборшчыца Гомельскага
рамонтна-падшыпнікавага завода. За 3 гады выканала
5 гадавых норм.

Фото П. Белауса, В. Лупейкі, Е. Крупені, Л. Шышко, К. Якубовіча.

Насустрэч XIX з'езду КП(б) Беларусі

15 лютага адкрываецца XIX з'езд камуністычнай партыі (большавікоў) Беларусі. Гэта — вялікая падзея не толькі для камуністычнай партыі, але і ўсяго беларускага народа.

Лічэ задоўга да адкрыцця з'езда на ўсёй рэспубліцы разгарнулася магутнае сацыялістычнае спаборніцтва за яго дастойную сустрэчу. На стаханайскую вахту ў часе XIX з'езда КП(б) Беларусі сталі калгасныя фабрыкі і заводы Мінска, Віцебска, Гродна, Бабруйска, Гомеля, Брэста і многіх гарадоў рэспублікі.

Не адстаюць ад горада і працаўнікі калгаснай вёскі. У часе з'езда многія калгасы і саўгасы завяршаюць падрыхтоўку да веснавой сяўбы.

На прадпрыемствах, ва ўстановах у калгасах рэспублікі прайшлі сходы, прысвечаныя дадзенаму выкананню чацвёртага года сталінскай п'яцігодкі. Рабочыя і калгаснікі ўзялі новыя сацыялістычныя абавязальствы. Шырока падтрыман пачын масквічоў — паскорыць абаротныя сродкаў на прадпрыемствах.

Партыя і ўрад высока цэняць самаадданую працу савецкіх людзей. Вялікая група стаханайцаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі ў азнаменаванне 30-годдзя БССР ўзнагароджана ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза. Сярод іх — многа жанчын. Ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга ўзнагароджаны работніцы Віцебскага завода заточных станкоў К. Міншалкіна, Гродзенскага скурзавода А. Радчанкава, мінскай друкарні імя Сталіна Е. Зіма, старшыня калгаса «За Радзіму» Гомельскага раёна П. Кавалёва і іншыя.

Тысячы жанчын-работніц, калгасніц, інжынерна-тэхнічных работніцаў рэспублікі з'яўляюцца перадавікамі павышэння прадукцыйнасці працы, палепшання якасці прадукцыі, зніжэння сабекошту. Разам з усімі працоўнымі рэспублікі яны сталі на стаханайскую вахту ў часе XIX з'езда камуністычнай партыі Беларусі.

Ніжэй мы змяшчам здымкі радных стаханавак, якія рыхтуюць XIX з'езд КП(б) Беларусі дастойнымі вытворчымі падарункамі.

Работніцы, калгасніцы, жанчыны інтэлігентнай працы рэспублікі, будзьце актыўнымі ўдзельніцамі ўсенароднага ўху за дадзенае выкананне плана чацвёртага года сталінскай п'яцігодкі!

Народны суддзя

ПОЗІІ вечар. Цемра ахутвае невялікія домікі сталічнай ускраіны. Адна за другой гаснуць электрычныя лямпачкі за вокнамі, але на Крапоткіна 56, у памяшканні народнага суда 4-га ўчастка Варашылаўскага раёна, яшчэ доўга гарыць святло. Як заўсёды, народны суддзя Дора Рыгораўна Мядзведская не пакідае кабінета, пакуль дакладна не азнаёміцца з усімі матэрыяламі, паступіўшымі ў суд. Захапіўшыся работай, яна не бачыць, што стрэлкі нацённага гадзінніка ўжо даўно пераходзілі за поўнач.

За скупымі радкамі дакументаў, заяў і пратаколаў паўстаюць жывыя людзі, іх справы, іх законныя патрабаванні. За 13 год сваёй дзейнасці на пасадзе народнага суддзі Дора Рыгораўна навучылася глыбока ўнікаць у сутнасць кожнай справы, правільна разбірацца ў разнастайных ускладненнях чалавечых адносін.

Нядаўна суд разглядаў іск грамадзянкі Еўсенкавай да яе былога мужа В. Еўсенкава. Мала таго, што гэты недастойны звання савецкага грамадзяніна чалавек разрушыў сям'ю, пакінуў жонку і дзіця, ён скрыўся каб не выконваць свайго бацькоўскага абавязку, але хутка быў знойдзены. У ходзе судовага разбору ён вымушан быў прызнаць сябе бацькам дзіцяці. Суд у складзе народнага суддзі Мядзведскай і народных засядацеляў—медыстры Закрэўскай і артысткі Тэатра оперы і балета Паддзельскай адзінагалосна пастанавіў штомесячна спаганяць з грамадзяніна Еўсенкава 25 працэнтаў заробтнай платы ў карысць яго сына.

Для практычнай дзейнасці Д. Р. Мядзведскай характэрны чутлыя адносіны да тых, хто звярочваецца да яе з рознымі пытаннямі і просьбамі. Яна ведае, што першы абавязак народнага суддзі—не толькі пакаранне злачынцаў, але і напярэджанне магчымых парушэнняў правіл сацыялістычнага агульнажыцця, выхаванне савецкіх грамадзян у духу камуністычнай маралі.

Маладыя супругі П. падалі ў суд заяву аб растаржэнні шлюбу. Уважліва разгледзеўшы матывы, па якіх супругі хацелі спыніць сумеснае жыццё, народны суддзя прышла да вываду, што матывы гэтыя не абгрунтаваны і лёгка напярэмы. Прычынай для заявы паслужыла падазрэнне аб здрадзе аднаго з супругаў.

На судовым паседжанні Дора Рыгораўна растлумачыла маладажонам, што савецкі закон дазваляе развод, але гэта не з'яўляецца запрашэннем да растаржэння шлюбу. У цёплай задушэўнай гутарцы яна даказала неабгрунтаванасць падазрэння, расказала аб вялікім значэнні, якое надае дзяржава ўмацаванню савецкай сям'і, і збянтэжаныя супругі напрасілі назад сваю заяву.

Нядаўна ў супругаў П. нарадзіўся сын, і ганаровае месца на сямейнай урачыстасці з гэтага паваду займаў новы друг маладой сям'і—народны суддзя Мядзведская.

Дору Рыгораўну добра ведаюць на прадпрыемствах Варашылаўскага раёна. Яна нястомна клопоціцца аб ўмацаванні працоўнай дысцыпліны на фабрыках і заводах, аб ахове сацыялістычнай уласнасці, правоў рабочых і служачых. І заўсёды яна верна прытрымліваецца

Д. Р. Мядзведская.

савецкага суда—не толькі караць, але і выхоўваюць судовымі працэсамі падсудных і слухачоў. Для гэтага яна арганізуе выяздныя судовыя паседжанні на прадпрыемствах і ва ўстановах, праводзіць сярод працоўных лекцыі і гутаркі аб сацыялістычнай законнасці, аб барацьбе з перажыткамі капіталізма ў свядомасці савецкіх людзей.

Адзін час з завода імя Чкалава сталі часта паступаць заявы аб парушэнні працоўнай дысцыпліны. Занепакоеная Дора Рыгораўна прышла на завод, пазнаёмілася з бытам і ўмовамі работы маладых рабочых і ўбачыла, што адной з прычын парушэння дысцыпліны з'яўляюцца няўважлівыя адносіны некаторых кіраўнікоў прадпрыемства да моладзі, дрэнная пастаноўка масава-палітычнай работы. Увечары таго-ж дня суддзя проста і даходліва расказала рабочым аб значэнні працоўнай дысцыпліны для ўмацавання магчымасці нашай сацыялістычнай дзяржавы і запрасіла на судовое паседжанне, дзе будзе разбірацца справа іх таварыша. Цяпер былы падсудны адносіцца да ліку лепшых рабочых завода.

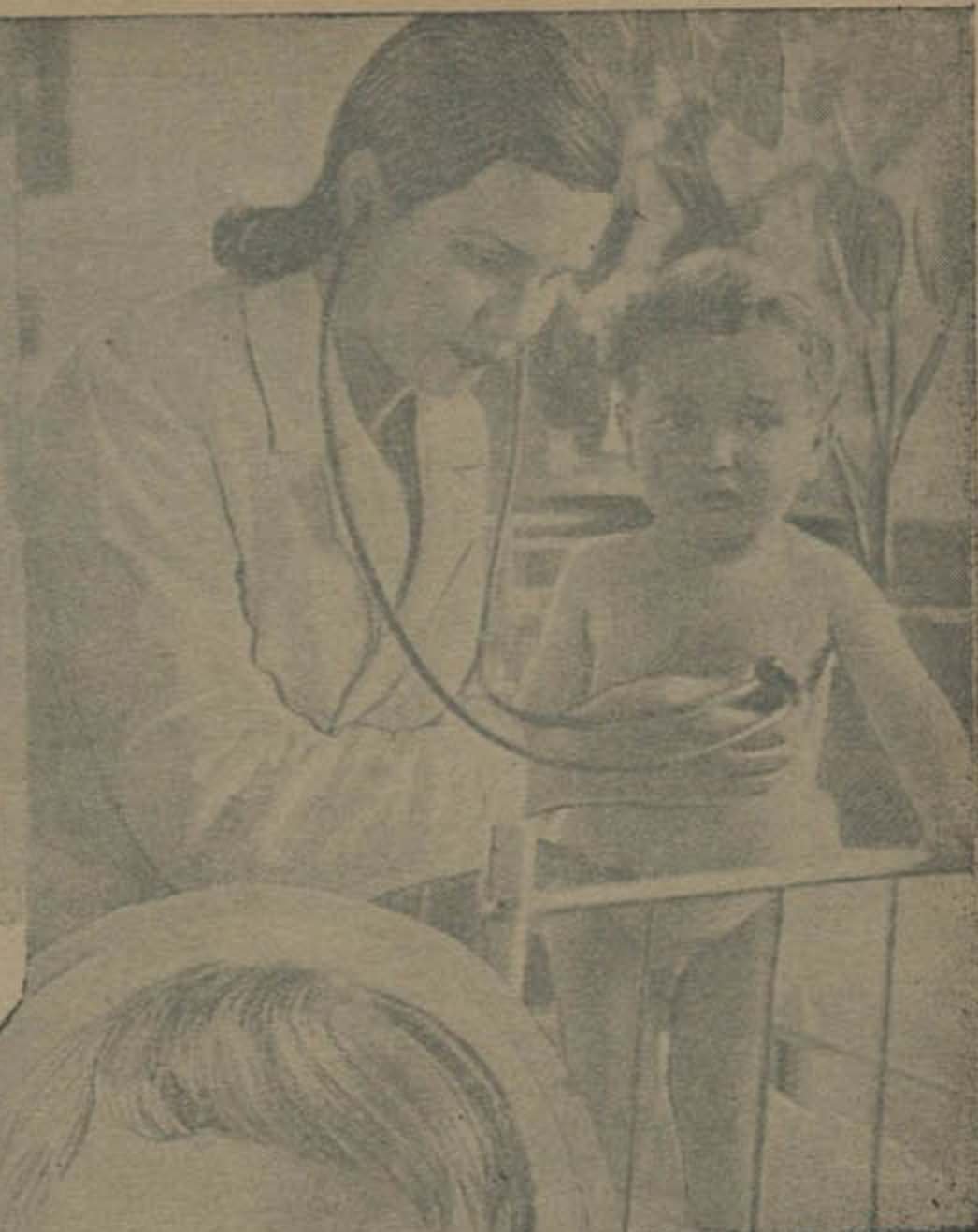
Але калі перад тварам суда прадстае раскрадальнік народнага добра, то ў яго-б маску ён ні апраўся, якой-бы нявіннай авечкай ні прыкідваўся, не атрымае літасці. Прыгавор будзе суровы.

Нейкая Ваксенбург, працуючы касірам Белдзяржфілармоніі, пры дапамозе падложных дакументаў атрымала 48 тысяч рублёў і растраціла іх на папойкі ды куцяжы. На падставе артыкула другога Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 4 чэрвеня 1947 г. аб крымінальнай адказнасці за раскраданне дзяржаўнай і грамадскай маёмасці народны суд пад старшынствам Мядзведскай прыгаварыў падсудную да 25-ці год заключэння ў напраўча-працоўныя лагеры з канфіскацыяй маёмасці.

* * *

Цяжка, шматгранна і ганарова дзейнасць народнага суддзі ў нашай краіне. Асаблівасць нашага суда заключаецца ў тым, што ён сапраўды дэмакратычны, сапраўды народны.

Дачка рабочага-беларуса, выхаванка камуністычнай партыі Дора Рыгораўна Мядзведская—адна з тых, каму народ даверыў стаяць на варце сацыялістычнай законнасці, на варце заваёў вялікага Кастрычніка. Гэта простая савецкая жанчына з 13 год засталася сіратой. Савецкая ўлада адкрыла ёй дарогу ў шчас-

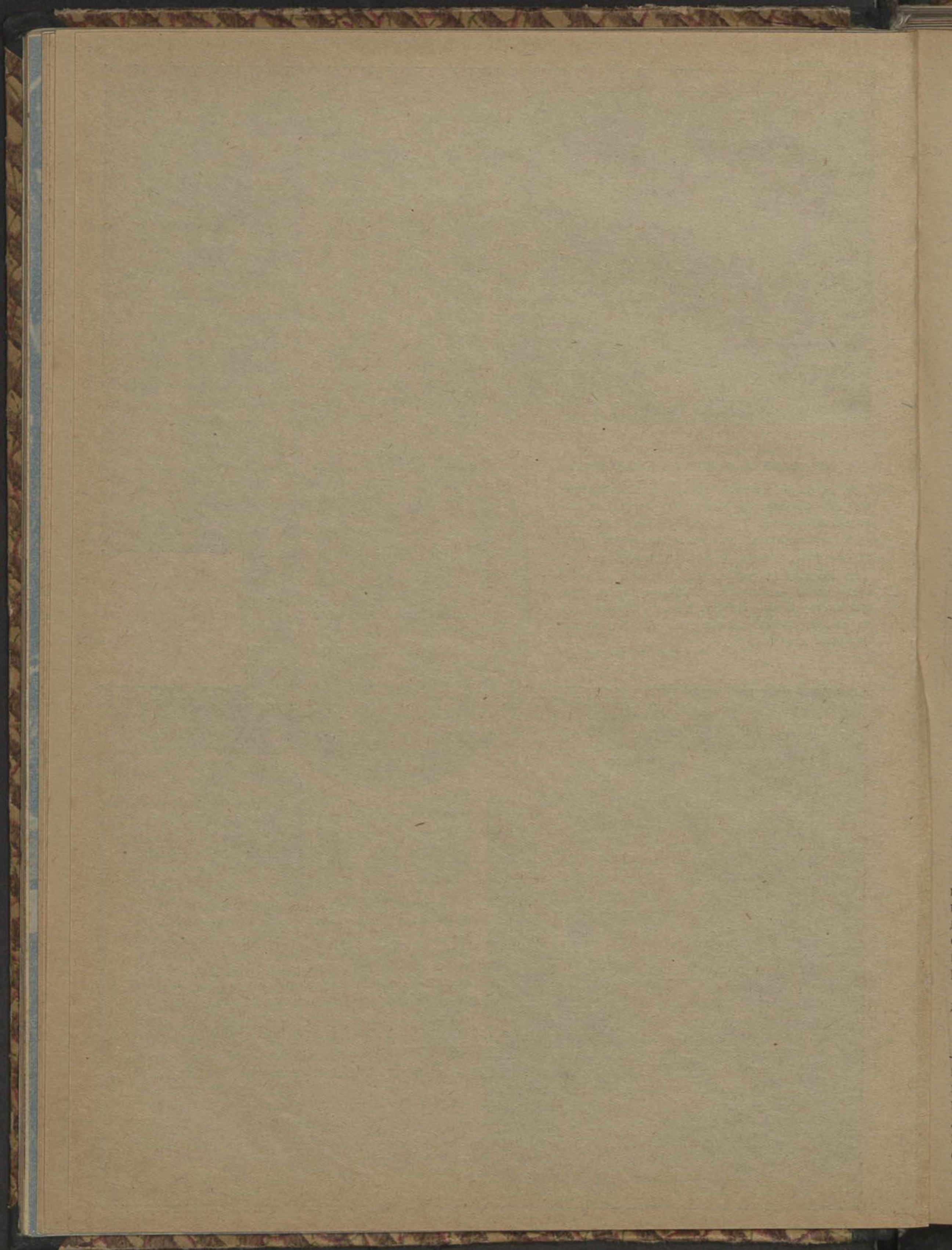
У ЯСЛЯХ № 2 ГОРАДА БАБРУЙСКА

85 маленькіх савецкіх грамадзян выхоўваюцца тут пад кіраўніцтвам вопытных педагогаў, кваліфікаваных урачоў. У яслях узорная чыстата, дзеці атрымліваюць смачную, пажыўную яду; ядуць, спяць, гуляюць строга па рэжыму.

На здымках (зверху, злева направа): Дзеці ў кутку цацак. Фельчар А. С. Сірэнка слухае грудную клетку Вовы Сяргеева. Унізе: Старшая група па абедае. Выхавацельніца К. А. Казлоўская ўкладвае дзяцей спаць.

Фото З. Брайніна.

лівае жыццё. Спачатку работа на лесапільным заводзе, пасля комсамольская і профсаюзная работа, у 1936 годзе—вучоба ў прававой школе юстыцыі і зараз работа на пасадзе народнага суддзі—вось які шлях Д. Р. Мядзведскай.

Як не падобна аблічча нашага народнага суддзі на аблічча суддзі ў буржуазных краінах! Там суддзя прызначаецца буржуазным урадам і з'яўляецца верным слугой свайго гаспадара. Не выпадкова ў Амерыцы бытуе прыказка: «Калі ты ўкрадзеш булку — цябе пасадзяць у турму. Калі ты ўкрадзеш чыгунку — цябе зробяць сенатарам».

Ні ў адной капіталістычнай краіне жанчына не

толькі не можа быць суддзёй або прысяжным засядацелем, яна не мае нават права выступаць як роўная старана ў судовым працэсе.

Гэтыя правы жанчына мае толькі ў краіне Саветаў, дзе Сталінская Канстытуцыя абвясціла поўнае раўнапраўе жанчыны па ўсіх галінах гаспадарчага, культурнага і палітычнага жыцця дзяржавы.

Дора Рыгораўна Мядзведская—адна са шматлікіх жанчын—работнікаў савецкай юстыцыі. Яна з'яўляецца дастойным прадстаўніком сталінскага блока камуністаў і беспартыйных на выбарах народных суддзяў і народных засядацеляў.

В. ГАЛІЧ.

ЗВЯРНУЦЬ ДЗЕЦЯМ БУДЫНКІ ЯСЛЯЎ І САДОЎ

НАШАЎ краіне ўрад акружае жанчыну-маці вялікімі клопатамі і ўвагай. Савецкая ўлада з любоўю гадуе і выхоўвае дзяцей. Ні ў адной краіне свету мацярынства і дзяцінства не сустракаюць такой пашаны.

Дзецям нашай краіны адданы лепшыя будынкi, паркi, санаторыі. Дзяржава не шкадуе сродкаў на ахову здароўя дзяцей, на пашырэнне сеткі ўстаноў мацярынства і дзяцінства.

У нашай рэспубліцы да Вялікай Айчыннай вайны была дастатковая колькасць добра абсталяваных дзіцячых садоў, больніц, кансультацый. Нямецка-фашысцкія акупанты ўсё гэта знішчылі.

Адразу-ж пасля вызвалення Беларусі на аднаўленне дзіцячых устаноў былі асігнаваны буйныя сумы з дзяржаўнага бюджэта рэспублікі. За чатыры пасляваенныя гады адпоўлена ўжо 278 дзіцячых ясляў, адкрыта 394 дзіцячыя сады, 19 санаторыяў, 10 дзіцячых больніц. Больш двух тысяч дзяцей-выхоўваюцца ў дамах груднога дзіцяці, каля дваццаці тысяч наведваюць дзіцячыя сады.

Для нашых маленькіх грамадзян зроблена многа, але ўсё-ж недастаткова. Яшчэ не ва ўсіх раённых цэнтрах адкрыты дзіцячыя яслі. Чаму?

— 3-за адсутнасці памяшканняў, — заяўляюць у Міністэрстве аховы здароўя.

І, на жаль, гэта так. У нас многа будынкаў дзіцячых устаноў адноўлена, многа пабудавана напцова. Акрамя таго, ёсць і такія, якія захаваліся пасля вайны, але да апошняга часу заняты жыхарамі пад кватэры.

Совет Міністраў СССР у лістападзе 1947 года абв'язаў усе партыйныя і савецкія арганізацыі аслабіцца не пазней 1 студзеня 1948 года памяшканні дзіцячых садоў і ясляў. Аднак мінуў 1948 год, а пастанова ўрада ўсё яшчэ цалкам не выканана. На рэспубліцы 14 будынкаў дзіцячых ясляў заняты яшчэ рознымі арганізацыямі і прыватнымі жыхарамі.

Перад вайной у Мінску, па Чырвонаармейскай вуліцы, для ясляў пабудавалі вялікі каменны двухпавярховы будынак. Ён уцалеў ад вайны, але яшчэ і зараз заняты жыхарамі.

У Мазыры перад вайной быў таксама добры будынак для ясляў на 120 месц. Яго заняў Палескі аблвыканком і ніяк не хоча расставіць з утульнымі дзіцячымі пакоямі. Дом дзіцяці размясцілі ў радзільным доме, разам з кансультацыяй для маці і дзіцяці. З таго часу ўмовы для абслугоўвання роджаніц і нованароджаных значна пагоршыліся. Плошча радзільнага дома сама па сабе невялікая, кансультацыя за-

няла два пакойчыкі, а для дома дзіцяці адвiali месца толькі на 30 коек, што ніяк не можа задаволіць патрэб абласнога цэнтра Палесся. У Гомелі памяшканне санаторных дзіцячых ясляў занялі староннія арганізацыі, у Чаусах і ў Ганцавічах—райваенкаматы, а ў Столінскім раёне Пінскай вобласці ў будынку дзіцячых ясляў жыўе васіком.

Мы пабылі ў розных дзіцячых садах гор. Мінска (№ 19 па вуліцы Пушкіна, № 3 па Лагойскаму тракту і г. д.) і нідзе не бачылі дапаможных памяшканняў: пакойчы для туалета, для гульняў, гардэробнай, умывальніка. Ва многіх садах не арганізаваны дзённы адпачынак дзяцей. У садзе № 52 не адпачываюць нават трохгадовыя малышы. Дзіцячыя сады, што размяшчаны ў бараках, пазбаўлены ўсякіх выгодаў.

А тым часам па Беларусі пад розныя канторы і кватэры занята 26 будынкаў, якія належаць дзіцячым садам.

Дзіцячы сад Міністэрства гандлю БССР па вуліцы Клары Цэткін на 150 месц ператвораны ў жылы дом для навуковых работнікаў БДУ. Дзіцячы сад у Брэсце па вуліцы Пушкіна стаў інтэрнатам для работнікаў чыгуначнага вучылішча працоўных рэзерваў. А да вайны там выхоўвалася 100 дзяцей.

У Оршы будынак дзіцячага сада па вуліцы Леніна занялі прыватныя жыхары. У Гродне па вуліцы Карла Маркса ў будынку дзіцячага сада будаўнічы трэст Міністэрства грамадзянскага будаўніцтва пераўтварыў у сталовую. У Слаўгарадзе, Магілёўскай вобласці, дзіцячы дом заняты радыёвузлом.

Словам—у будынках дзіцячых устаноў размясціліся не сапраўдныя іх гаспадары—дзеці, а розныя арганізацыі і прыватныя асобы.

У нашай рэспубліцы хуткімі тэмпамі аднаўляецца прамысловасць, будуецца новыя фабрыкі і заводы, пашыраецца жыллёвае будаўніцтва. У прамысловасць улілося многа жанчын. Сваёй самаадданай працай на вытворчасці яны дабіваюцца новых поспехаў у выкананні пяцігадовага плана. Сярод работніц—многа мацяраў. Яны могуць спакойна і высокапрадукцыйна працаваць пры ўмове, калі іх дзецям будзе забяспечан належны догляд у яслях, дзіцячых садах. Таму пытанне аб пашырэнні сеткі дзіцячых устаноў набывае зараз выключнае значэнне.

Трэба думаць, што партыйныя і савецкія арганізацыі ўсё-ж знойдуць меры ўздзеяння да тых кіраўнікоў прадпрыемстваў і ўстаноў, якія да гэтага дня не выканалі пастановы Саюзага ўрада.

Н. Пігузава.

Становішча жанчын у капіталістычных краінах

ПАЛІТЫЧНАЕ БЯСПРАЎЕ

Жанчыны многіх краін свету ўсё яшчэ застаюцца палітычна бяспраўнымі, у жыцці дзяржавы не займаюць роўнага з мужчынай становішча.

У кангрэс такой «дэмакратычнай» краіны, як Злучаныя Штаты Амерыкі, дзе фармальна жанчынам прадастаўлена выбарчае права, выбрана толькі 7 жанчын. Там раўнапраўе жанчыны існуе толькі ў кінофільмах.

Сярод 700 дэпутатаў парламента Англіі — 28 жанчын. Пяць працэнтаў жанчын выбрана ў нарвежскі парламент. Паводле законаў Партугаліі, у парламент могуць выбіраць жанчыны, скончыўшыя ўніверсітэт. Калі-ж улічыць, што там звыш 60 працэнтаў пенісменных, то стане зразумелым, наколькі законам абмежаваны правы жанчыны.

Па іранскаму закону жанчыны пазбаўлены выбарчых правоў нароўні з вар'ятамі. Не карыстаюцца выбарчымі правамі жанчыны Швейцарыі, Бельгіі, Іспаніі, Грэцыі і іншых краін.

Жанчыны Францыі і Італіі атрымалі выбарчыя правы пасля другой сусветнай вайны, але рэакцыянеры пад рознымі прычынамі абмяжоўваюць іх удзел у палітычнай і дзяржаўнай дзейнасці. Японскай жанчыне толькі ў 1945 годзе, пасля капітуляцыі Японіі, фармальна дараваана выбарчае права.

Наскрозь фальшывыя буржуазныя законы, прадастаўляючы жанчынам правы па канстытуцыі, шматлікімі абмежаваннямі зводзяць іх да нуля.

ЭКАНАМІЧНАЯ НЯРОУНАСЦЬ

Сярод мноства несправядлівасцей, якія перніць жанчына ў капіталістычных краінах, самай жахлівай з'яўляецца эканамічная няроўнасць у аплаце працы. Прынцып роўнай зарплаты ў большасці краін не прызнаецца.

У гады вайны жанчыны з поспехам замянілі мужчын на вытворчасці, чым абверглі ўсе буржуазныя тэорыі аб няпоўнаценнасці жаночай працы. На працы жанчын у ваенны час капіталісты нажывалі шалёныя

барышны, а цяпер, калі няспынна ўзрастае армія беспрацоўных мужчын, калі ўсё даўжэе чарга ля фабрычных і заводскіх варот, жанчын звальняюць з вытворчасці, заклікаюць заняцца сямейнымі справамі. Тым часам жанчына з'яўляецца часта адзіным кармільцам сям'і. І такіх на вытворчасці — большасць. Так, у Злучаных Штатах Амерыкі з кожных ста работніц 84 працуюць таму, што павінны карміць сябе і ўтрыманцаў. З васьмі мільёнаў работніц Францыі для 7 мільёнаў работа на вытворчасці жыццёва неабходна.

У прамысловасці Англіі зарплата жанчын звычайна складае 50—55 працэнтаў мужчынскай. Настаўніца ў англійскай школе мае больш нізкі аклад, чым яе калега-мужчына, з якім разам канчала яна інстытут.

Заработная плата жанчын скандынаўскіх краін — Швецыі і Нарвегіі — на 20—40 працэнтаў ніжэй мужчынскай. У Швейцарыі работніца атрымлівае 70, а служачая 50 — 55 працэнтаў зарплаты мужчыны. На 20—30 працэнтаў менш атрымліваюць за аднолькавую работу з мужчынай работніцы Італіі. На 50 працэнтаў — жанчыны Японіі.

Яшчэ больш нізкую дапамогу ў параўнанні з мужчынай атрымліваюць жанчыны ў выпадку беспрацоўя і хваробы.

НЯРОУНАПРАЎЕ У СЯМЕЙНЫХ І ГРАМАДЗЯНСКІХ ПРАВАХ

Заканадаўства большасці капіталістычных краін прыніжае жанчыну ў галіне сямейных і грамадзянскіх адносін. Вельмі часта замужняя жанчына пазбаўляецца права на працу. У Бельгіі яна павінна мець на гэта дазвол мужа. Ва Францыі муж, калі ён таго пажадае, можа забараніць працаваць сваёй жонцы. Пры разводе маці траціць права на сваіх дзяцей нават тады, калі ў разводе вінаваты бацька. Толькі бацька мае права выбраць для дзіцяці школу, прафесію.

Амаль ва ўсіх штатах ЗША месца жыхарства жонкі залежыць ад мужа. У 15 штатах маці можа быць апекуном свайго дзіцяці толькі ў тым выпадку, калі яно нарадзілася

без шлюбу. Жанчыны не могуць быць прысяжнымі засядацелямі і прымаць прысягу.

Традыцыі Японіі спрадвечу знішчалі чалавечую годнасць жанчыны, ператвараючы яе ў рабыню. Жонка не можа ісці побач з мужам; не можа знаходзіцца ў пакоі, калі мужчыны вядуць дзелавую гутарку; не можа сесці за агульны стол пры гасцях, яе справа іх абслугоўваць.

Студэнткі такіскага ўніверсітэта, як правіла, старэй ад студэнтаў-мужчын на пяць, а то і на дзесяць год. Гэта тлумачыцца тым, што сярэдняя школа не дае дзяўчыне адпаведных з юнаком агульнаадукацыйных ведаў. Для паступлення ў вышэйшую навучальную ўстанову яна змушана траціць шмат год на самападрыхтоўку.

Жанчыне савецкай краіны цяжка нават уявіць сабе, наколькі ў капіталістычных краінах прыніжаецца чалавечая годнасць. Цяжка ўявіць, што зараз у французскім горадзе Страсбургу існуе «Усеагульнае фінансавое і шлюбнае агенцтва». Прызначэнне гэтай афіцыйнай фірмы — садзейнічаць шлюбным здзелкам паміж шукальніцамі буйнага пасагу і багатымі нявестамі.

У Токію пастаўкай нявест і арганізацыяй шлюбаў займаецца своеасаблівы трэст. У адным з яго магазінаў любы «кліент» можа выбраць «сяброўку жыцця». На працэдур у агляду адміністрацыі адпускае дзве гадзіны.

У адной з газет, што выдаецца ў акаліцах Лондана, з'явілася аб'ява: «Прадаецца жанчына: англічанка 38 год, брунетка. Пячонка і сэрца ў добрым стане. Досыць прыгожая. Курыць, п'е і танцуе ўмеру. Разумее жарты. Усё жыццё ўтрымлівае сама сябе працай. Прапануе сябе любому халасцяку за 1500 фунтаў стэрлінгаў».

Анекдатычнымі аб'явамі перапоўнены і амерыканскія газеты. У канадскай газеце «Вінінг трыбюн» з'явілася аб'ява наступнага зместу: «Фермер ва ўзросце 38 год жадае пазнаёміцца з дзяўчынай прыблізна 30 год, якая мае трактар. Мэта — шлюб. Просьба прыкласці фотаздымак трактара. Скрынка 312».

Самых элементарных чалавечых правоў пазбаўляюць жанчыну зако-

ны Афганістана. Тут жанчыну прадаюць і купляюць як рэч, як тавар.

У цемры і невучце трымаюць жанчыну рэакцыянеры Турцыі, адмаўляючы ёй у праве на вышэйшую асвету, на работу ў дзяржаўных установах. Трыццаць тысяч вёсак пазбаўлены школ, на кожныя сто турэцкіх жанчын 92 непісьменныя.

СТАНОВІШЧА ЖАНЧЫН У КАЛАНІЯЛЬНЫХ І ЗАЛЕЖНЫХ КРАІНАХ

На поўдні Азіі і ў Афрыцы жыве больш паловы жанчын свету, якія сваімі рукамі ствараюць велізарныя матэрыяльныя багацці. Але, не глядзячы на гэта, жанчыны не маюць ніякіх палітычных і эканамічных правоў, жывуць у рабскіх, прыніжальных умовах.

У вёсцы яны пазбаўлены права на зямлю, а ў гарадах не забяспечаны работай або атрымліваюць жабрацкую заробковую плату.

У нечалавечых умовах працуюць жанчыны на джутавых і тэкстыльных фабрыках. На чайных і каўчुकавых плантацыях поўголыя жанчыны з дзіцяці, прывязаным за спіной, працуюць пад спекай трапічнага сонца, і маці не мае нават апучкі, каб пакрыць дзіцяці галоўку.

Эксплаатацыя ў Індыі не мае граніц. Жанчыны выконваюць самыя брудныя, самыя цяжкія работы, з жабрацкай аплатай. Жывуць у хацінах, якія не ратуюць ад дажджу і спякоты. Тысячы людзей спяць над адкрытым небам. Не ў кожнай мазанцы можна знайсці джутавы мех і гліняную міску, часта не бывае і вады для піцця. Недаяданне, адсутнасць медыцынскай дапамогі выклікаюць вялікую смяротнасць насельніцтва. Сярэдняя працягласць жыцця індускай жанчыны — 25 год. 150 тысяч індусаў штогод памірае ад радзільнай гарачкі.

Асноўная маса дзяцей не вучыцца. У Індыі толькі два працэнты пісьменных жанчын.

Дзеці з 5—6-гадовага ўзросту ўжо працуюць на фабрыках і на плантацыях, але за сваю катаржную працу не могуць зарабіць на мізэрны харч. Жорсткая эксплуатацыя, хра-

нічны голад, хваробы заўчасна ўносяць дзяцей у магілу. У Індыі са 100 дзяцей толькі 50 дажывае да дзесяцігадовага ўзросту.

У індусаў адабрана не толькі дзяцінства, але і зняважана старасць. На краіне бадзяюцца мільёны жабракоў, бяздомных, беспрацоўных. Людзі, якія ўсё жыццё працавалі, пад старасць асуджаны на галодную смерць.

Цяжка жывецца дзесяткам мільёнаў жанчын Малайі, Афганістана, Ірана, Егіпта, Бірмы. Жанчыны гэтых краін пазбаўлены палітычных правоў, заўсёды жывуць пад страхам галоднай смерці. Умовы, у якіх працуюць яны, супярэчаць элементарным правілам санітарыі і гігіены. Тут працвітае прастытуцыя, продаж жанчын і дзяцей.

У поўным бяспраўі ў грамадстве, пры мізэрнай аплаце за цяжкую працу, у спрадвечнай нястачы і голадзе жывуць жанчыны ўсіх каланіяльных і залежных краін.

ЗА МІР, ДЭМАКРАТЫЮ І РАЎНАПРАЎЕ

У капіталістычных краінах усе большая колькасць жанчын узнімаецца на барацьбу за сваю свабоду і раўнапраўе, бачачы прыклад ажыццяўлення сваіх мар у вялікай краіне пераможанага сацыялізма — Савецкім Саюзе, дзе ўпершыню ў гісторыі чалавецтва жанчыны вызвалены ад прыгнёту і бяспраўя.

Працоўныя жанчыны свету ўсё яшчэ пачынаюць разумець, што сапраўднае раўнапраўе жанчын непаруйна звязана з барацьбой за сваё вызваленне. Больш 81 мільёна жанчын, незалежна ад іх расы, нацыянальнасці, веравызнання і палітычных перакананняў, аб'ядналіся ў Міжнароднай Дэмакратычнай Федэрацыі. Дэмакратычны рух жанчын няспынна расце і шырыцца па ўсім свеце.

Федэрацыя з'яўляецца адным з магутных атрадаў дэмакратычнага лагера свету. Кангрэс МФЖ, які адбыўся ў снежні 1948 года, нанёс сучаснай рэакцыі, імперыялізму похварч. Жорсткая эксплуатацыя, хра-

Дэлегаткі Кангрэса выступалі з палкімі прамовамі супраць падпальшчыкаў новай вайны, расказвалі аб барацьбе жанчын капіталістычных краін за дэмакратычныя свабоды і сацыяльнае разняволенне, за захаванне бяспекі і міру.

Працоўныя жанчыны Кітая і Грэцыі разам з усім народам гераічна змагаюцца за свабоду і нацыянальную незалежнасць.

Жанчыны Францыі, Італіі, Англіі і іншых краін, рэакцыйныя ўрады якіх прынялі «план Маршала», выкрываюць перад усім светам палітыку амерыканскіх імперыялістаў, якая нясе з сабой голад, галечу і беспрацоўе. «Дапамогу» па «плану Маршала» добра растлумачылі грэцкія маці. Яны звярнуліся з адозвай да амерыканскіх:

«Амерыканскія маці! Мы хочам, каб вы ведалі праўду аб нашай трагедыі. Вашы далары даходзяць да нас не ў выглядзе хлеба і малака, а ў выглядзе тапкаў, самалётаў і снарадаў, што забіваюць сыноў Грэцыі».

За светлыя ідэалы свабоды і раўнапраўя, нацыянальнае вызваленне, за шчасце дзяцей, за сваю чалавечую годнасць мужна змагаюцца жанчыны Індыі, В'етнама, Інданезіі.

Народы каланіяльных і залежных краін узнімаюцца на рашучую барацьбу з імперыялістычнымі захопнікамі. Гераічная барацьба кітайскага народа, яго бліскучыя поспехі натхняюць усе народы каланіяльных і залежных краін на барацьбу за сваё вызваленне.

Сілы дэмакратычнага лагера растуць і мацнеюць і ва многа раз перавышаюць сілы рэакцыі. У радах барацьбітоў за трывалы мир звыш 81 мільёна дэмакратычных жанчын свету, 80 мільёнаў працоўных аб'яднаны сусветнай федэрацыяй профсаюзаў, 48 мільёнаў юнакоў і дзяўчат уваходзяць у Міжнародную дэмакратычную федэрацыю моладзі.

За мир і дэмакратыю — усе сумленныя людзі свету.

Другі міжнародны жаночы кангрэс

Лідзія ПЯТРОВА —

адназны сакратар Антыфашыскага камітэта савецкіх жанчын.

РУГІ Міжнародны жаночы кангрэс адкрыўся ў Будапешце (Венгрыя) 1 снежня 1948 года. Гэтая дата супала з трэцяй гадавінай заснавання Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын. Тры гады таму назад, на першым Кангрэсе ў Парыжы жанчыны-дэмакраткі — прадстаўніцы 40 краін — стварылі Міжнародную федэрацыю жанчын і ўрачыста пакляліся няспынна змагацца за мір і дэмакратыю, за раўнапраўе жанчын, за палепшанне жыцця дзяцей.

Перад другім Міжнародным жаночым кангрэсам стаяла задача — падвесці вынікі дзейнасці Федэрацыі і яе нацыянальных арганізацый за тры гады і наметыць далейшы план работы ў адпаведнасці з міжнароднай абстаноўкай.

Старшыня Федэрацыі Эжэні Катон у справаздачным дакладзе і дэлегаткі ў сваіх выступленнях паказалі, што за мінулы час Федэрацыя ў цэлым і яе нацыянальныя арганізацыі ўзмацнелі і расшырыліся. У Федэрацыю ўвайшлі новыя жаночыя арганізацыі 16 краін.

Міжнародная дэмакратычная федэрацыя жанчын прышла да свайго другога Кангрэса адзінай арганізацыяй. Яна здолела адбіць шматлікія спробы рэакцыі раскалоць яе рады, сарвала спробу амерыканскіх рэакцыянераў стварыць новую міжнародную жаночую арганізацыю, выкрыла раскольніцкую дзейнасць правых соцыялістаў.

Аднак Кангрэс прызнаў неабходным не супакойвацца на дасягнутых поспехах, узмацняць арганізуючую ролю Федэрацыі ў барацьбе за мір і дэмакратыю, за добравольныя мэты і задачы Федэрацыі.

На Кангрэсе цэнтральнае месца займала пытанне аб задачах міжнароднага жаночага руху ў барацьбе за мір і дэмакратыю.

Мар'я-Мадалена Росі — старшыня Саюза італьянскіх жанчын — у сваім дакладзе адзначыла: «Сёння, на другім Кангрэсе, мы з горыччу і гнева павінны капітатаваць, што хмары вайны зноў згупчаюцца над светам. Мір і спакой ненавісны ўсім тым, хто нажываў на вайне мільярды». Дакладчыца на яркіх фактах і прыкладах паказала антыдэмакратычную экспансіянісцкую палітыку Злучаных Штатаў Амерыкі і паслядоўную неспрымальную барацьбу СССР за мір супраць сіл агрэсіі, супраць падпальшчыкаў вайны.

Па дакладу Росі выступіла 28 дэлегатак. На прыкладах з жыцця сваіх краін яны выкрывалі агрэсіўную палітыку кіруючых колаў ЗША і Англіі, якія распальваюць новую вайну.

Мюрыэль Дрэпер — кіраўнік амерыканскай дэлегацыі — сказала, што ў краіне праследуюцца ўсе прагрэсіўныя элементы, што Міністэрства юстыцыі занесла ў «чорныя спісы» кангрэс амерыканскіх жанчын, члены яго падвяргаюцца праследванням і арыштам. Англійская дэлегатка доктар Вустэр заявіла: «Вялікія нястаткі і нягоды даводзіцца пераносіць англійскаму народу ў выніку імперыялістычнай рэакцыйнай палітыкі англійскіх кіраўнікоў. Амерыканцы будуць у нашай краіне ваенныя базы, наладжваюць вучэбныя начныя палёты, і гуд чужых самалётаў поўніць сэрцы нашых жанчын узрастаючай трывогай. Нашых сыноў, мужоў і братоў пасылаюць ваяваць супраць свабодалюбных народаў, нашых былых гераічных саюзнікаў».

Але дэлегаткі не толькі выкрывалі рэакцыйную экспансіянісцкую палітыку імперыялістычнага лагера, не толькі зрывалі маскі з англа-амерыканскіх падпальшчыкаў вайны. Яны ярка прадэманстравалі, што сілы міру і дэмакратыі, узначаленыя Савецкім Саюзам, незлічоны, што гэтыя сілы растуць і мацнеюць, што ў барацьбе дэмакратычнага лагера немалую ролю адыгрываюць жанчыны. Удзельніцы Кангрэса стойчы сустрэлі з'яўленне на трыбуне прадстаўніц ад Грэцыі, ад вызваленых раёнаў Кітая, ад В'етнама. Дэлегаткі гэтых краін разказвалі, з якім гераізмам змагаюцца жанчыны за нацыянальную незалежнасць, як попеч з мужчынамі са зброяй у руках змагаюцца супраць сіл рэакцыі і імперыялізма.

Цёпла сустрэў Кангрэс дэлегатак ад жанчын Францыі, Італіі і іншых краін, якія ў цяжкіх умовах змагаюцца за мір і дэмакратыю.

Французскія жанчыны арганізавалі шырокую кампанію пасылкі лістоў у Арганізацыю Аб'яднаных Нацый. Яны патрабавалі падтрымаць савецкія прапановы аб скарачэнні ўзбраенняў і забароне атамнай зброі. З гэтай жа мэтай Саюз французскіх жанчын правёў 30-тысячны мітынг.

Італьянскія жанчыны прадставілі ў Арганізацыю Аб'яднаных Нацый петыцыю з патрабаваннем міру, падпісаную 3 мільёнамі жанчын Італіі. Кампанію за падтрымку савецкіх прапаноў правялі жанчыны Германіі, Аўстрыі, Галандыі, Англіі, Бельгіі, Новай Зеландыі і іншых краін.

Удзельніцы Кангрэса з вялікай увагай слухалі выступленні прадстаўніц краін народнай дэмакратыі, якія разказвалі аб поспехах аднаўлення і развіцця эканомікі сваіх краін, аб радаснай творчай працы сваіх народаў, у якой актыўна ўдзельнічаюць і раўнапраўныя жанчыны, горача падтрымліваючы міралюбную знешнюю палітыку сваіх урадаў.

Усеагульнае адабрэнне сустрэла прапанова Эжэні Катон выказаць ад імя 80 мільёнаў аб'яднаных у Федэрацыю жанчын-дэмакратак глыбокую ўдзячнасць Савецкаму Саюзу за яго паслядоўную барацьбу супраць падпальшчыкаў новай вайны, за мір ва ўсім свеце.

Дэлегатка Францыі Вермерш пад агульным воплескі ўсяго Кангрэса разгарнула сцяг, пасланы французскімі жанчынамі савецкім жанчынам, на якім было напісана: «Ніколі французскія маці не аддадуць сваіх сыноў для вайны супраць Савецкага Саюза».

Бурнымі воплескамі сустракалі дэлегаткі з'яўленне на трыбуне прадстаўніц Савецкага Саюза.

У выключна ўрачыстай абстаноўцы Кангрэс адзінагалосна прыняў Маніфест у абарону міру. Маніфест кляўміць ганьбай падпальшчыкаў вайны, ваеннапрамысловыя і фінансавыя колы ЗША і Англіі, якія імкнуча кінуць народы ў яшчэ страшнейшую ваенную катастрофу, і заклікае жанчын усяго свету стаць на абарону міру.

* * *

Вялікую цікавасць праявіў Кангрэс да пытання аб развіцці дэмакратычнага жаночага руху ў краінах Азіі і Афрыкі. Дэлегатка Кітая Цай-Чан зрабіла падрабязны аналіз становішча народаў каланіяльных і залежных краін. Яна засведчыла, што абвешчаная ў Статуте Арганізацыі Аб'яднаных Нацый роўнасць правоў вялікіх

і малых народаў не праводзіцца ў жыццё, што каланіяльнае пытанне па-ранейшаму застаецца нявырашаным.

Але расце і мацнее вызваленчы рух у каланіяльных і залежных краінах. У гісторыю гэтай барацьбы не адну слаўную старонку ўпісалі гераічныя жанчыны Кітая, Інданезіі, В'етнама. Актыўны ўдзел у вызваленчым руху прымаюць жанчыны Індыі, Бірмы, Малайі, Паўднёвай Карэі. Амаль усюды створаны і дзейнічаюць масавыя дэмакратычныя жаночыя арганізацыі. 20 мільёнаў членаў налічвае ў сваіх радах Асацыяцыя жанчын вызваленых раёнаў Кітая, 2 мільёны ў Саюзе жанчын В'етнама, каля паўтара мільёна ў жаночых арганізацыях Паўднёвай і Паўночнай Карэі.

Кангрэс выказаў глыбокую салідарнасць з мужным змаганнем жанчын Азіі, патрабаваў, каб ваенныя дзеянні былі спынены і каб ЗША, Англія, Францыя і Галандыя вывелі свае войскі з Кітая, В'етнама, Інданезіі, Бірмы, Малайі. Кангрэс звярнуўся ў Арганізацыю Аб'яднаных Нацый з просьбай устаць на абарону народаў Азіі і Афрыкі.

* * *

Вялікую ўвагу Кангрэс удзяліў абароне палітычных і эканамічных правоў жанчын, а таксама становішчу і выхаванню дзяцей.

У дакладзе Элен Філіпс (ЗША) і ў выступленнях дэлегатак было паказана, што ўслед за СССР, дзе жанчыны ўжо 31 год карыстаюцца роўнымі правамі з мужчынамі, прымаюць актыўны ўдзел ва ўсіх галінах палітычнага, гаспадарчага і культурнага жыцця краіны — раўнапраўе жанчын абвешчана ў краінах новай дэмакратыі (Албанія, Балгарыя, Венгрыя, Польшчы, Румынія, Чэхаславакія), у вызваленых Народна-вызваленчай арміяй раёнах Кітая, у Паўночнай Карэі, у Мангольскай Народнай Рэспубліцы. Жанчыны гэтых краін атрымалі аднолькавыя з мужчынамі эканамічныя, палітычныя і грамадзянскія правы. Дэмакратычныя ўлады гэтых краін ствараюць усе неабходныя матэрыяльныя ўмовы для фактычнага ажыццяўлення правоў жанчын.

У радзе капіталістычных краін (Францыя, Італія, Панама, Японія) жанчыны дабіліся палітычных правоў і прымалі ўдзел у апошніх выбарчых кампаніях.

Разам з тым ва многіх краінах свету жанчыны ўсё яшчэ пазбаўлены палітычных правоў. Выбарчага права не маюць жанчыны Швейцарыі, Бельгіі, Іспаніі, Грэцыі і іншых краін. У Мексіцы, Перу, Чылі жанчыны выбіраюць і выбіраюцца толькі ў мясцовыя органы самакіравання. У Партугаліі выбарчае права для жанчын абмежавана маёмасным і адукацыйным цензам. У Гватэмале права галасу маюць толькі пісьменныя жанчыны, тады як у краіне 70 працэнтаў непісьменных жанчын.

Кангрэс заклікаў нацыянальныя арганізацыі, якія ўваходзяць у Федэрацыю, усямерна ўзмацніць барацьбу за прадастаўленне эканамічных, палітычных і грамадзянскіх правоў жанчынам у тых краінах, дзе яны яшчэ не маюць гэтых правоў, або дзе іх правы ўрэзаны. Кангрэс выказаў сваю салідарнасць з жанчынамі, якія актыўна змагаюцца ў радах профсаюзаў за задавальненне жыццёвых інтарэсаў працоўных, супраць настулення рэакцыі на рабочы клас.

Даклад і абмеркаванне дзіцячай праблемы паказалі, што ў Савецкім Саюзе і ў краінах, дзе перамаглі сілы дэмакратыі, дзе ва ўладзе стаіць урад, які прадстаўляе інтарэсы народа, — дзеці акружаны клопатамі і ўвагай, многа зроблена для палепшання іх становішча і выхавання ў духу гуманізма і дэмакратыі.

Н. В. ПАПОВА — старшыня Антыфашысцкага камітэта савецкіх жанчын, віцэ-прэзідэнт Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын — выступае на Кангрэсе.

Але ёсць другі свет — свет нязмерных пакут для дзесяткаў мільёнаў дзяцей, асабліва ў Індыі, Іране, гамінданаўскім Кітаі, Паўднёвай Афрыцы.

Вялікую трывогу ва ўсіх прагрэсіўных людзей выклікае ідэалагічнае выхаванне дзяцей і падлеткаў. У школах Злучаных Штатаў Амерыкі і ў Англіі ідзе ўзмоцненая мілітарызацыя. Школьнікі выходзяць у духу чалавечаненавіснасцкай тэорыі перавагі адной расы над другой. На свядомасць дзяцей згубна ўплывае бульварная літаратура і кіно, дзе героямі выступаюць зладзей, забойцы, гвалтаўнікі.

Другі Міжнародны жаночы кангрэс заклікаў жаночыя арганізацыі ўзмацніць барацьбу за палепшанне становішча дзяцей і іх выхавання.

Кангрэс патрабаваў забараніць выкарыстанне працы дзяцей да 14 год, увесці ўсеагульнае бясплатнае пачатковае навучанне, незалежна ад нацыянальнай і расавай прыналежнасці і маёмаснага становішча дзяцей, стварыць умовы для дэмакратычнага выхавання.

Кангрэс звярнуў увагу ўсіх прагрэсіўных людзей свету на недапушчальнасць дзеянняў улад ЗША і Англіі ў адносінах да савецкіх дзяцей і патрабаваў безадкладна вярнуць іх на Радзіму.

* * *

Другі Міжнародны жаночы кангрэс адзінадушна выбраў кіруючыя органы Федэрацыі: совет, выканком, сакратарыят.

Старшынёй Федэрацыі зноў аднагалосна была выбрана Эжэні Катон.

Кангрэс прайшоў арганізавана і адзінадушна. Ён адлюстравваў велізарны рост і ўзмацненне актыўнасці дэмакратычнага руху жанчын ва ўсіх краінах свету і з'явіўся яркай дэманстрацыяй росту сіл антыімперыялістычнага лагера ў барацьбе за мір і дэмакратыю.

З АГУБІЛАСЯ ў снігах беларускае сяло Заполле. Занесеныя гурбамі стаяць, нахохліўшыся, тры дзесяці хат. Махнатай снежнай бахрамой упрыгожаны сумна аголеныя галінкі дрэў у садах. Карункі ледзяных узораў зацягнулі ўцалеўшыя шыбы вокан.

Над рэдкімі комінамі ўецца шыза-сіні дымок. Гэта — хаты, дзе стаяць немцы. Няма яшчэ і дзевяці гадзін вечара, а людзей на вуліцы не відаць: жыхарам пад страхам смерці забаронена выходзіць са двара, калі сцягне. Толькі на плошчы, каля дома сельсовета, дзе зараз змяшчаецца нямецкі штаб, рыпце снег пад грузнымі ботамі, бразгача метал аўтамата і чусца пушчаная скрозь зубы нямецкая лаянка. Вартавому холадна...

На ўскраіне сяла стаіць школа. Хіба даўно ў чыстым, светлым класе радасна гучэлі дзіцячыя галасы, няўпэўненая рука выводзіла на дошцы белыя лічбы « $5 \times 8 = 40$ », а ў высокай печы дружна гулі смалістыя паленні, што падкладаў школьны вартаўнік дзед Марцін.

Ганне Пятроўне Стрэшневай здаецца, што гэта было вельмі даўно. Яна сядзіць у сваім маленькім пакоі побач з класам, хутаецца ў старую хустку і думае аб тым, што вось ужо амаль год, як Заполле трапіла ў нямецкую няволю. Усе маладыя і моцныя — на фронце. У лясках партызаняць бацькі і дзяды. З імі ў атрады пайшло нямала дзяўчат і жанок. Школа спыніла работу. Хіба да заняткаў? Толькі сям'ера — шасц'ера хлапчукоў ды дзяўчынка Надзейка з ільнянымі касічкамі наведваюць сваю настаўніцу. Ганна Пятроўна чытае дзецям Пушкіна, Гоголя, Янку Купалу, расказвае аб падзеях з рускай і старажытнай гісторыі. Часам яны рашаюць задачы або проста сядзяць, успамінаючы розныя дробязі, якія здаваліся непрыкметнымі тады, у савецкім жыцці, і сталі раптам такія выдатныя і дарагія цяпер у захопленым ворагам сяле.

Ганна Пятроўна адкідае ўпаўшую на лоб каштанавую з сівазной пасму валасоў, папраўляе язычок самаробнай капцілкі і пераносіцца думкамі на далёкі фронт, дзе змагаецца з ворагам яе адзіны сын Сярожа. Быць можа, ён зараз у баі, на самым небяспечным участку, дзе смерць сцеражэ кожны яго крок...

Настаўніца так задумалася, што не пачула лёгкага шуму за акном. Толькі драпанне ў дзверы прымусіла ўсхапіцца. Узяўшы капцілку, яна вышла ў калідор.

— Хто там? — спытала Ганна Пятроўна, стоячы каля самых дзвярэй.

Адказу не было. Яна паўтарыла пытанне і пачула слабы стог.

Прыціскаючы рукой сэрца, якое моцна забілася, яна хутка адсунула засаўку і расчыніла дзверы. Праз сходы зваліўся занесены снегам чалавек. Ганна Пятроўна паставіла капцілку на падлогу, з натугай уцягнула незнаёмца ў калідор і моцна зачыніла дзверы.

Гэта быў юнак у зялёнай гімнасцёрцы з сержанцкімі пагонамі. На яго грудзях цямнелі крывяныя плямы.

Праз 20 хвілін абмыты і перавязаны сержант ляжаў на ложку настаўніцы. Апрытомнеўшы, ён паймкнуўся ўстаць і з цяжкім напружаннем волі загаварыў:

— Лейтэнант там... У снезе, пад дрэвамі. Мы — з дэсантнага атрада. Абое ранены, я — у плячо, ён у ногі. Я іс на сабе... Адчуваю — не дойдзем. Паклаў у снег, накрыў сваім кажухом, каб не замерз, і пайшоў на агень-

ВЕРА ЛАУТ.

Мал. В. Грамыкі.

Маці

(АПАВЯДАННЕ)

чык. Мне ўжо лепш, я пайду за лейтэнантам.

— Вы нікуды не пойдзеце, — сказала Ганна Пятроўна, абкручваючы хустку вакол галавы. — Я сама... Я зараз усё сама зраблю.

Некалькі дзесяткаў крокаў, якія трэба было прайсці, каб прыцягнуць у дом раненага лейтэнанта, занялі, здавалася ёй, вечнасць. Ён быў вялікі, плячystы і цяжкі той асаблівай цяжасцю людзей, якія знаходзяцца ў неспрытымным стане.

Раніцай сям'ера дзяцей прыйшлі ў школу і здзівіліся, што дзверы зачынены. Ганна Пятроўна вышла на ганак і ласкава сказала:

— Сёння не будзе заняткаў, дзеці. Нешта дрэнна сябе адчуваю. І заўтра не прыходзьце. Я скажу, калі можна будзе займацца.

Дзверы зачыніліся. Дзеці пастаялі, параліся, і адзін з хлапчукоў у вялікай бацькаўскай шапцы і стаптаных матчыных валёнках зноў рашуча пастукаў.

— Ганна Пятроўна, — сказаў ён усхвалявана, — мы так не пойдзем... Можам

вам чаго трэба? Галля назбіраць або вады прынесці? Можам кашу зварыць? У нас дома крупы ёсць, а Надзейка жыва зварыць.

Настаўніца зірнула ў дзіцячыя вочкі, такія любячыя і ўсхваляваныя. Гэта былі савецкія дзеці. Старэйшаму было дванаццаць, самаму меншаму ішоў дзевяты год. Іх бацькі і браты змагаліся ў савецкіх войсках або ў партызанскім атрадзе. Яна ўспомніла, што раненых трэба карміць, а прадуктаў у яе няма. Даверыцца дзецям? Хвіліну падумаўшы, яна адыйшла ў бок і прапусціла дзяцей у калідор.

— Цішэй, дзеткі, — прашаптала яна. — Слухайце, што я вам скажу. І каб ні адна душа аб гэтым не ведала...

* * *

Прайшло некалькі тыдняў. Па-вясноваму прыгравала сонца. Сержант Мікіта Чубін і лейтэнант Сяргей Журановіч жылі на чардаку школы, дзе настаўніца з дапамогай дзяцей прыладавала з сена і коўдры цёплыя закутакі. Дзеці прыходзілі ў школу кожную раніцу і з сур'ёзнымі тварамі выкладалі на стол хто пару бульбін, хто гаршчок з кашай або застыўшым супам. Надзейка часамі прыносіла малако.

— Мама недзе дастала. Я быццам выпіла, а сама схавала для раненых. Я-ж здаровая, мне не трэбі.

Аднойчы ў школу забрыло двое нямецкіх салдат, прыцягнутых дзіцячым смехам, якога даўно не чуваць было на сяле. Ганна Пятроўна сустрэла няпроятых гасцей у калідоры. Твар яе быў аб'якавы, толькі крыху пабялеў.

— Ві-ушыцельніца? — запытаў адзін з немцаў.

— Глядзі, Карл, які ў яе твар, — сказаў па-нямецку другі. — Яна, пэўна, была д'ябальскі прыгожа.

Цынічная лаянка рэзнула слых. Жанчына маўчала. Толькі моцна зашчыміла пальцы — пазногці ўеліся ў далоні.

«Сперпец... змоўчаць...» — білася недзе ў скронях. «Яны не ведаюць, што я разумею па-нямецку. Абы пайшлі, абы не даведаліся...».

Немцы пайшлі, выпіўшы малако, прынесенае Надзейкай, і забраўшы з падушак карунковую накідку.

Неяк увечары нехта асцярожна пастукаў у акно Ганны Пятроўны. Капцілку не запальвалі, таму што раненыя, якія адчувалі сябе значна лепш, спусціліся са свайго сховішча пагрэцца ля печы.

— Хто стукае? — адгукнулася Ганна Пятроўна, нібы спрасонку.

— Гэта-ж я—дзед Марцін,—пачуўся за акном дрыготкі старэчы голас.

Пасля таго, як немцы звялі з яго двара адзіную карову і рассеклі прыкладам галаву старой жонцы, якая крычала ў непрытомнасці: «Не дам, паганцы!» — стары Марцін бясследна знік з сьцяла. Бабы ля калодзежа шэптам расказвалі адна адной, што дзед не інакш як партызаніць.

Цяпер жа ён стаіць пад акном школы і, вядома, скажа, як быць далей з раненымі.

«Малайцы, дзеці!—думала Ганна Пятроўна, паглядаючы на дыміўшага самакруткію дзеда.—Добра выканалі даручэньне. Калі-б сама пайшла ў лес, немцы маглі-б прасачыць, дабраліся-б і да школы і да маіх раненых хлопцаў. А за Паўлюком або за дзесяцігадовым Іваськам каму ўзбрыдзе ў голаў сачыць, калі яны пайшлі ў лес па ламаччэ?».

У тую-ж ноч настаўніца праводзіла сержанта Чубіна і лейтэнанта Журановіча. Абодва былі ў цывільнай вопратцы, якую прынёс стары Марцін. Ганна Пятроўна абодвум паклала на плечы маленькія сухія рукі, абодвух пацалавала доўгім матчыным пацалункам і ціхутка пажадала шчасця ў далейшых баях. Толькі вельмі ўважлівы позірк заўважыў-бы, што яе вочы крыху даўжэй затрымаліся на лейтэнанце. Яго таксама звалі Сяргей, Сярожа... Ён быў адных год з яе сынам, такі-ж высокі, а ў карых вачах гэтак сама загараліся і гаслі іскры.

— Мы яшчэ вернемся да вас, калі пакончым з немцамі,—сказаў Журановіч, абнімлючы яе плечы.—Вы цяпер для нас усёадно як маці.

Яны вышлі за дзверы следам за Марцінам і растварыліся ў начы недзе за дрэвамі школьнага саду.

Праз сем месяцаў Савецкая Армія вызваліла Заполле. А яшчэ праз два месяцы Ганна Пятроўна атрымала шэры канверт з паведамленнем, што «капітан Сяргей Стрэшнеў паў смерцю храбрых у баях за Радзіму».

* * *

Прайшло больш двух гадоў з таго часу, як павёў дзед Марцін з Запольскай школы двух раненых савецкіх воінаў. Пра нямецкае ярмо на Беларусі застаўся толькі цяжкі ўспамін. Рэдкі месяц праходзіць без таго, каб у якой-небудзь хаце ці зямлянцы, а то і ў двухтрох адразу не святкавалі звароту бацькі, сына, брата-франтавіка. У пахучым квітнеючым убранні стаялі кусты бэзу і ўцалелыя рэшткі яблынёвых садоў. На калгаснай вуліцы вечарамі прывабна заліваўся гармонік, і не ў адной з дзяўчат гарача білася маладое сэрца. К восені рыхтавалася многа вяселляў.

Ганна Пятроўна мала змянілася. Толькі на ілбе зусім пасівела непакорлівая пасма валасоў ды тонкая разьба зморшчынак выразней аздобіла вочы.

Яна сядзела пры адкрытым акне, задуменна глядзела на яркія фарбы захаду, што павольна дагравалі ў сіняватым вярчэрнім змроку. Лёгкі ветрык даносіў у акно бэзавы пах, прыпраўлены слабай горыччу дыму. У сьцяле задымілі ўсе коміны: гаспадары рыхтаваліся да вясновага свята — першага пасляваеннага Першамай.

Ганна Пятроўна ўспамінае, што нядаўна ў вялікім горадзе на настаўніцкім з'ездзе, дзе ёй уручылі ганаровую грамату Беларускага ўрада, старшыня аблвыканкома прапанаваў ёй перавесціся ў гарадскую школу. Стрэшнева падзякавала і адмовілася.

— Прывыкла, ведаеце, да Заполля, — сказала яна. — Да дзяцей прывыкла. Яны мяне любяць. І бацькі-калгаснікі таксама.

Яна прамаўчала аб тым, што жыве яшчэ дарагім успамінам, калі ў маленькі чысты пакоік пры запольскай школе прыязджаў на

Яна ўспомніла, што раненых трэба карміць, а прадуктаў у яе няма. Даверыцца дзецям?..

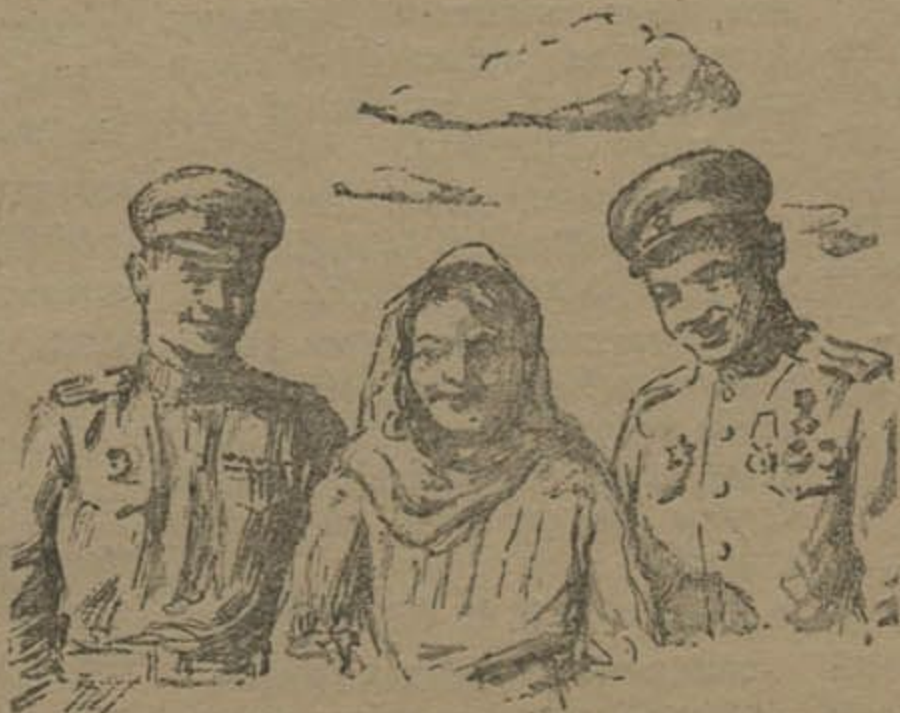
канікулы в горада яе Сярожа-студэнт. Цяпер ён ужо скончыў-бы інстытут і напэўна прыехаў-бы на майскія святы, хоць-бы на дзень, бо да горада пару гадзін язды. І пайшоў-бы ў школьны сад, высокі, плячэсты, з такой-жа каштанавай галавой, як некалі была ў яе, абняў-бы за шыю і сказаў: «Мая мамачка!..» Так гаварыў ён у дзяцінстве... І напэўна прывёз-бы падарункі. Але не, не прыедзе Сярожа: яго болей няма і ніколі не будзе...

Далёкія думкі настаўніцы перапыніў стук садовай каліткі. На сцёжцы пад ботамі зарыпеў пясок. Ганна Пятроўна прыўзнялася і пільна ўглядалася ў пагусцеўшы змрок. Проста дз ганка ішлі двое высокіх ваенных, трымаючы ў руках чамаданы і нейкія скруткі. Вось адзін есунуў на патыліцу шапку, і з-пад яе глянулі карыя з іскракамі задорныя вочы. Настаўніца ахнула і выбегла ім насустрач.

— Ну, вось мы і вярнуліся,—гаварыў Сяргей Журановіч, цалуючы сівую пасму і залітыя слязьмі радасці вочы.

Мікіта стаяў побач, усміхаўся і чакаў сваёй чаргі, каб абняць Ганну Пятроўну. Толькі пасля ўжо, у доме, яна ўбачыла, што на пагонах Сяргея ззяла маёрская зорачка, а шырокія грудзі аздаблялі два рады каларовых ордэнскіх стужак. На лейтэнанцкім кіцелі Мікіты гарэла залатая звызда Героя Савецкага Саюза.

Пад вечар другога дня са школьнага ганку спусцілася прыгожая сівая жанчына, горда несучы на плячах падарунак — белую шаўковую шаль з даўгой бахрамой. Жанчыну вялі пад рукі два высокія маладыя афіцэры. Яны ішлі па цэнтральнай вуліцы ў кірунку клуба. Сустрэчныя здымалі шапкі і доўга глядзелі ўслед афіцэрам, якія называлі сівую жанчыну сваёй маці.

Нам пішуць

АБ НАШАЙ ПРАЦЫ

На электрапіле я працую каля кладаным матэрыялам для тоўстых двух год, столькі-ж часу працуе і ствалоў. На такой падкладцы тоўстыя ствалы значна лягчэй распілоўваць: не заціскае пілы, дрэва абаронена ад завесаў і паломак.

Кожны наш працоўны дзень праходзіць прыблізна вось як. На ўчастак мы прыходзім крыху раней 8 гадзіны і адразу-ж пачынаем падрыхтоўку рабочага месца: збіраем і падпальваем суччо, штабелюем дровы. Потым заводзім аграгат, і мы пачынаем валіць ствалы. У першую чаргу валім тонкамер—тонкія ствалы—так, каб яны з'явіліся пад-

Пры выпадковых кароткіх затрымках аграгата ці часовай няспраўнасці пілы ўсе чацвёрта выконваем дапаможныя работы, якія садзейнічаюць больш прадукцыйнай рабоце пілы ў далейшым. Калі-ж затрымка аграгата даўжэйшая,—пераходзім на ручную рэзку.

Ні адна хвіліна рабочага часу ў нас не марнуецца, кожны з нас добрасумленна адносіцца да працы—вось чаму мы заўсёды выконваем і перавыконваем план.

А. ВІНАКУРАВА,

электрапільшчыца Буда-Кашалёўскага лесаўчастка.

ПРЭМІЯ ЗА ЛЕН

У гэтым годзе маё звязно засявала 10 гектараў лёну. Многа мы паправавалі, каб вырабіць добры ўраджай. І праца наша не прапала: мы атрымалі па 6 цэнтнераў ільнонасення з кожнага гектара, а ільнотрасты па 23 цэнтнеры.

Вялікі прыбытак прынёс калгасу лён. За зданае ільносемя і трасту калгас атрымаў 20 тон пшаніцы, многа цукру і 48 тысяч рублёў грашмыма. Адна толькі прэмія-надбаўка за высокі ўраджай лёну склала 28 тысяч рублёў.

Маё звязно атрымала дзесяць тысяч рублёў прэміі. Мы вырашылі пачаць тысяч унесці ў калгасную касу на пакупку коней, а пяць тысяч падзялілі паміж сабой. Я асабіста атрымала грашмыма 1 300 рублёў і 3 цэнтнеры пшаніцы. Гэта толькі за лён. Амаль па столькі-ж атрымалі і астатнія члены майго звязна. Зараз у кожным доме калгаснікаў ёсць і пірагі і бліны.

А. ГАРЭЦКАЯ,

звеннявая калгаса «Расоны»
Полацкай вобласці.

ДЗЯКУЙ РАДЗІМЕ

Недалёка ад Гродна, ў прыгожым сасновым лесе, які раскінуўся ўздоўж шырокага Нёмана, польскія фабрыканы і памешчыкі будавалі калісьці свае віллы, штогод выезджалі на дачы.

А ў гэты час на іх фабрыках, заводах, у маёнтках тысячы рабочых і сялян пакутвалі ад непасільнай працы. Не велалі тады рабочыя, што такое адпачынак. Цяпер тысячы працоўных штогод выезджаюць на курорты, у дамы адпачынку.

Каля двухсот чыгуначнікаў Гродзенскага вузла выезджалі ў 1948 годзе ў санаторыі, дамы адпачынку. Сярод іх—74 жанчыны.

Праватніца Дароніна ніколі-б ва ўмовах панскай Польшчы не змагла паехаць на курорт. Яе простага чалавека, і не пусцілі-б туды. Савецкая-ж дзяржава прадаставіла ёй на роўні з усімі працоўнымі магчы-

масць паехаць па бясплатнай пущэўцы на адзін з паўднёвых курортаў краіны.

Ніколі-б санітарка чыгуначнай поліклінікі т. Странаткіна не змагла-б пры панах марыць аб адпачынку. А зараз яе пасылалі на дзяржаўны кошт у рэспубліканскі дом адпачынку Ждановічы.

Работніцы дыстанцыі сувязі дэлеатцы Казіной выдалі бясплатную пущэўку на Рыжскае ўзмор'е.

Калі вы пагаворыце з чыгуначнікамі нашай дарогі, ад усіх пачуецца словы вялікай удзячнасці савецкаму ўраду, партыі большэвікоў, таварышу Сталіну за клопаты аб савецкіх людзях.

Р. М. КАПЫЛКІНА,

пазаштатны інструктар Гродзенскага ГК партыі па рабоце сярод жанчын.

Прачытайце гэтыя кнігі

АРКАДЗЬ КУЛЯШОУ. «Коммунисты» (старонак 112, тыраж 4000, цана 5 р. 50 к.) на рускай мове.

Лаўрэат Сталінскай прэміі А. Куляшоў у кнізе вершаў «Коммунисты» паказаў усю веліч перадавых людзей сталінскай эпохі — камуністаў, якія ўзначальваюць барацьбу савецкага народа ў пасляваенным будаўніцтве.

Акрамя вершаў, у кнігу ўваходзіць паэма «Новое русло», у якой паэт таленавіта раскрывае камуністычныя рысы, характэрныя для савецкіх людзей, для большэвікоў, высокае і гордае ўсведамленне адказнасці камуністаў перад партыяй, перад народам.

ІВАН ШАМЯКІН. «Глыбокая плынь» (старонак 308, тыраж 10.000, цана 11 р. 35 к.) на беларускай мове.

У рамане «Глыбокая плынь» малады пісьменнік Іван Шамякін задушэўна, з вялікай цеплынёй расказвае аб усенароднай барацьбе беларускага народа пад кіраўніцтвам партыйнай арганізацыі за сваё вызваленне ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У гэтай барацьбе вялікі ўдзел прымалі жанчыны і дзяўчаты, якія, не шкадуючы жыцця, самааддана змагаліся з акупантамі і дапамагалі Савецкай Арміі і ўсяму савецкаму народу перамагчы ворага.

«СЛАВНЫЕ ДОЧЕРИ СОВЕТСКОГО НАРОДА» (старонак 216, тыраж 25 000, цана 4 р. 70 к.). Зборнік апавяданняў аб тым, як жанчыны і дзяўчаты нашай краіны са зброяй у руках дабіваліся перамогі над ворагам у гады Вялікай Айчыннай вайны.

У зборнік увайшлі ўспаміны ўдзельніц Айчыннай вайны, нарысы аб баявых справах савецкіх патрыётак.

АЛЯКСАНДР МІРОНАУ. «Конец легенды» (старонак 216, тыраж 10 000, цана 9 р. 20 к.) на рускай мове.

У кнігу увайшлі апавяданні аб савецкіх мараках, якія далёка на поўначы, у Запаляр'і, высока трымаюць сцяг сваёй вялікай Радзімы, працягваюць лепшыя рысы савецкіх людзей—чэснасць, самаадданасць, любоў да працы ва славу Радзімы.

Догляд за скурай твару

СКУРЫ адрозніваюць вонкавую частку (эпідэрму) і больш глыбокі адзел, які складаецца са злучальнай тканкі (уласна скуру) і тлушчавай клятчаткі рознай таўшчынні на розных участках.

У скуры знаходзяцца сальныя і потавыя залозы, валасы з іх похвамі і канчаткі розных нерваў.

Скура ахоўвае арганізм ад розных знешніх шкодных уздзеянняў. Адсюль відаць, якое вялікае значэнне мае гігіена скуры як для рэгулявання яе нармальнага жыццёвых функцый, так і для папярэджання скурных захворванняў.

Асаблівае значэнне мае догляд за скурай твару, паколькі твар—адкрытая частка цела, якая найбольш падлягае ўздзеянню сонечных праменняў, вятроў, тэмпературных хістанняў, забруджвання.

У залежнасці ад развіцця і функцый тлушчавых залоз скура твару бывае тлустая, сухая, нармальная. Павышанае тлушчааддзяленне (себарэя) дае тлустую скуру бруднашэрага колеру з расшыранымі парамі. Часам з расшыраных вусцяў сальных залоз выступаюць дробныя кропелькі тлушчу, якія ствараюць сальныя пробкі—вугры. Часцей за ўсё тлустая себарэя размяшчаецца на участках скуры, асабліва багатых сальнымі залозамі: на ілбе, крыллях носа, носогубных складках, на падбародку, на скулавых дугах. Таксама прычынай тлустай себарэі з'яўляецца парушэнне агульнага абмену вясчэстваў, слабае харчаванне, інтэлекцыя (атручванне страўнікава-кішэчнага тракту). Лячэнне і прафілактыка тлустай себарэі павінна быць накіравана на знішчэнне агульных прычын, што яе выклікаюць. Мясовае лячэнне заключаецца ў стараным сістэматычным ачышчэнні скуры ад тлушчу (лускай), у частым мыцці твару гарачай вадой з мылам, мыльным спітам. Рэкамендуецца рабіць так: чыстай фланелькай, змочанай у гарачай вадзе, уціраць мыльны спірт у скуру на працягу 1—2 хвілін, пасля змыць пену гарачай вадой, выцерці насуха твар і пакрыць яго на-нач маззю, пастай, у якіх ёсць саліцылка, серка, рэзарцын (серна-рэзарцынавай маззю, серна-саліцылавай пастай, маззю, складзенай з рэзарцыну—1 гр., цынкавай пасты—50 гр., асоджанай серкі—3—5 гр.). Раніцай твар вымыць цёплай вадой і прыпудрыць.

Некаторыя жанчыны не перано-

сяць мыльнага спірту, тады яго змяняюць серна-дзягцярным мылам. Вельмі добрыя вынікі даюць маскі, якія сушаць скуру. Можна ўзяць, напрыклад, 2 гр. белага стрэп-тацыду і добра змяшаць з 10 гр. талькі. Гэты састаў растварыць да стану негустой смятаны борнай вадой, для якой бярэцца адна чайная лыжка борнай кіслаты на шклянку вады. Атрыманую сумесь накладваюць на ўвесь твар, акрамя павек. Утвараецца маска, якую трымаюць 30—35 хвілін, пакуль не высахне, потым здымаюць сухім тампонам ваты.

Рэкамендуецца яшчэ яечна-міндальная маса. Яе робяць толькі перад ужываннем. Бярэцца бялок з аднаго яйка і ўзбіваецца да густой пены, туды дадаецца 1—2 чайныя лыжкі лімоннага соку. З гэтай сумесі таксама робяць маску на ўвесь твар і праз поўгадзіны змываюць вадой пакаёвай тэмпературы.

Каб павысіць тонус мышц скуры і палепшыць колер твару, прымяняюць касметычны масаж. Ён таксама дапамагае зняць лішні тлушч з сальных пратокаў, садзейнічае абмену вясчэстваў, узмацняе прыліў крыві да паверхні скуры, палепшае яе харчаванне. Скуру пры масажы размяняюць такім чынам: патрэбны ўчастак захопліваюць паміж вялікімі і ўказальнымі пальцамі ў папярочным напрамку, паднімаюць і сціскаюць яе ў выглядзе шчыпкаў. Гэты прыём напамінае як-бы выцісканне вільготнай губкі. Перад масажам твар праграваюць з дапамогай паравога душу. Бяруць міску гарачай вады, становяцца да яе тварам і, каб не выпарвалася вада, галаву над міскай пакрываюць ручніком. Паравы душ прымаюць на працягу 10—15 хвілін. Пасля паравога душу на твар накладваюць халодны кампрэс, а ўжо за ім пачынаюць масажыраваць твар. Пасля касметычнага масажу рэкамендуецца прарабіць д'арсанвалізацыю (электрычны масаж), якая таксама садзейнічае павышэнню тонуса скурных мышц і знішчэнню зморшчынак.

З ласёнаў трэба ўжываць ласён «Тонік», у склад якога ўваходзяць вяжучыя і дэзінфекцуючыя медыкаменты.

Сухую скуру на твары дае паніжанае тлушчааддзяленне. Гэта частае захворванне сустракаецца ў асоб з далікатнаю тонкаю скурай. На твары з'яўляюцца то буйныя, то дробныя круглаватыя плямы, пакрытыя дробнай лускаю, нібы прыпудраныя

мелам. Асабліва выразна яны выступаюць пасля ўмывання халоднай вадой, а таксама ў вільготнае і ветранае надвор'е. Сухая скура лёгка запаляецца, лушчыцца і на ёй заўчасна могуць з'явіцца трэшчыны зморшчын.

Каб папярэдзіць сухасць скуры, трэба перш за ўсё перастаць мыць мылам, бо ў кожным мыле ёсць шчолак, які добра растварае тлушчы і вядзе да сухасці. Першыя некалькі дзён лепш зусім не мыць вадой, а толькі праціраць твар жывёльнымі або расліннымі тлушчамі—праванскім маслам, міндальным ласёнам «Этэры» з гліцэрыну і ланаліну.

Пасля таго як запалальныя з'явы (раздражненні) скуры пройдуць, можна пачаць мыць, але толькі адзін раз у дзень. Мыць твар лепш нанач цёплай вадой з невялікай колькасцю буры, добра таксама дадаць чайную лыжку гліцэрыну на два літры вады. Пасля ўмывання трэба змазваць скуру спажывным крэмам, напрыклад, ласёнам «Віта», які складаецца з ліналіну і вітамінаў «Д» і «А», аблучаных ультрафіялетавымі праменьнямі, крэмам «Лотас», «Начны». Крэмам трэба пакрываць скуру на 20—30 хвілін, каб ён пранік у скуру. Пры гэтым крэм расціраецца кончыкамі пальцаў ад сярэдзіны ілба да скронаў, ад носа, куткоў рота і падбародка да вушэй.

Пад вачыма крэм не расціраецца, а накладваецца лёгкімі пастукаючымі рухамі 2—3 пальцаў. Раніцай замест умывання твар лепш выціраць гатаваным малаком, а таксама вышэй апісанымі ласёнамі. Пры сухой скуры рэкамендуецца масаж спажывным крэмам, які ўзмацняе дзейнасць сальных залоз і павялічвае аддзяленне тлушчу, што вядзе да натуральнага харчавання знадворнага слою скуры. Перад масажам скуру трэба прагрэць паравым душам, потым злёгку пагладжваць яе па ходу лімфатычных сасудаў і вен.

Масаж павінен займаць не больш 8—10 хвілін і праводзіцца не радзей як праз дзень.

Каб твар быў свежы, малады, рэкамендуецца змазваць яго сокамі пладоў, багатых вітамінамі (вінаград, апельсінам, гурком і т. д.)

Перад вітамінізацыяй скуру трэба памыць і прасушыць. Сок накладваецца на 10 хвілін, пасля змываецца ватай, змочанай гатаванай вадой або малаком.

Кандыдат медыцынскіх навук,
урач В. С. Чарадова.

ПАПРАўКА: У № 1 час. 1949 г. на стар. 20 у подпісу пад клішэ чытаць: «(Любанскі раён, Бабруйская вобласць)».

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Д. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке.

Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

АТ 00319

Тыраж 10.000.

Падпісана да друку 14/II—49 г.

Заказ № 78.

Мінск. Друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

НАЦЫОНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

Оддубка

ЦАНА 1р. 50 к.

Да гэтага нумара бясплатна дадаецца ўкладка-выкрайка Выдавецтва «ЗВЯЗДА».

13

Фотозцюд В. Лупейкі.